MOMENTS

LA REVISTA DEL NOSTRE TEMPS

JULIOL

1937

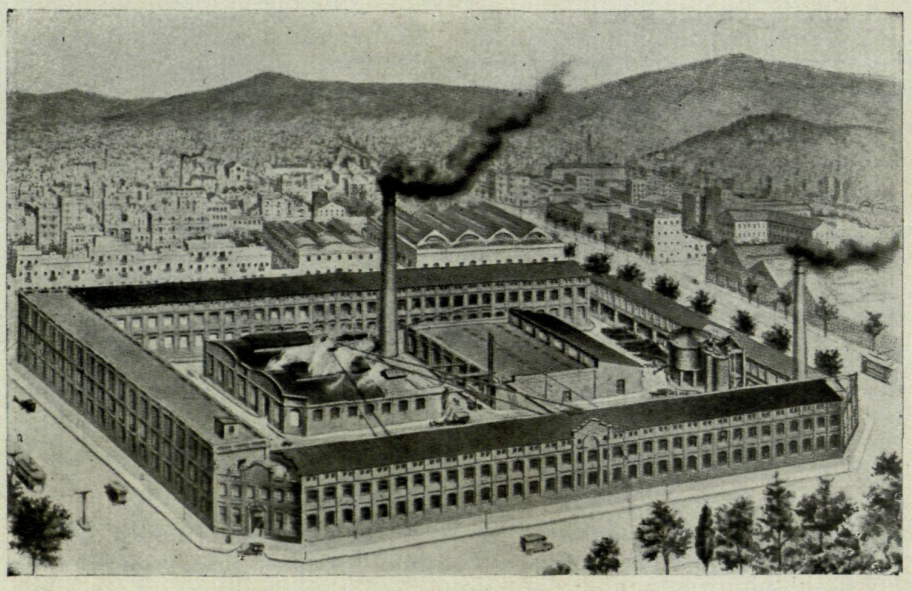
PREU·1·PTA

TEIXITS DE LLANA, SEDA I D'ALTA NOVETAT

FILATS I RETORTS D'ESTAM I LES SEVES MESCLES

TINTS I ACABATS

CONFECCIÓ DE VESTUARI PER A L'EXÈRCIT

VISTA D'UNA DE LES FÀBRIQUES

COL·LECTIVA TÈXTIL
S. CASACUBERTA

AUSIAS MARCH, 37

TELÈFON 53033

BARCELONA

EXPORTACIÓ

UAB Hemeroteca General

Un aspecte dels menjadors de l'HOSTALET

L'HOSTALET

COCKTAILS
RESTAURANT
BAR

Telèfon 22259 - BARCELONA

Consell de Cent, 335
(xamfrà Rambla Catalunya)

J. MARTI MARTI

EMPRESA COL·LECTIVITZADA

CAPELLS
TEIXITS
CONFECCIONS
MARROQUINERIA
GENERES DE PUNT
GUANTS
MITGES
PERFUMERIA

i tota mena de novetats per a dona

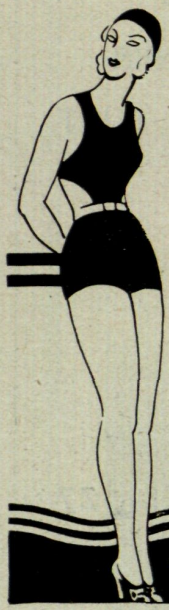
PASSEIG PI I MARGALL, 27
BARCELONA

PER APRIMAR-SE

SABELIN

Composició d'herbes medicinals. No deixa senyals de l'OBESITAT i conserva les carns fortes i sense arrugues.

MAI PERJUDICA

ES VOL CONVÈNCER?

Provi tan sols una tassa o demani fullet a

LABORATORIS SOKATARG

carrer del Ter, 16 - Telèf. 50791

BARCELONA

VENDA A LES PRINCIPALS FARMACIES

RADIO SATURNO

IMPORTADORS

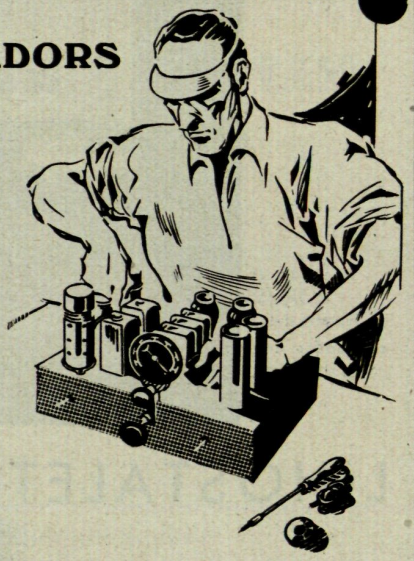
Gran assortit de tota classe de material per a la construcció d'aparells de Ràdio

◆

Reparacions de tota mena pel nostre personal especialitzat

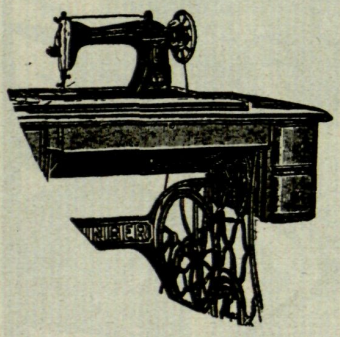
◆

—— RAMBLA DE JAUME COMPTE, 2

U. G. T. Empresa Col·lectivitzada **C. N. T.**

Senyora: La seva màquina de cosir la podrà vendre, adobar o canviar a

AVINYÓ, 30

(enfront del «Bolsín»)

TELÈFON 24381

Casa

Lluís Estil·les i Solé

on trobarà un extens assortiment en MAQUINES I MOBLES ENFONSABLES a l'abast de tothom

Gran assortiment en agulles de tots els sistemes i classes

Descompte: 5 % contra presentació d'aquest anunci

dolor...

Mes a l'hivern que a l'estiu... però sempre estic reumàtic.
No hi ha res que pugui combatre el meu àcid úric.
Excepte el

CEREBRINO MANDRI

que el venç com venç la Ciàtica, l'esllomament, amb una cullaradeta repetida diverses vegades, puix no perjudica prenent-lo a dosis terapèutiques.

CEREBRINO MANDRI

Estan satisfetes
PERQUÈ VESTEIXEN
EMPRESA COL·LECTIVITZADA
als **MAGATZEMS ALEMANYS**
LA CASA QUE VEN A MES BON PREU DE BARCELONA

FELIX TOMAS

JOIER - ARGENTER

OBJECTES D'ALPACA
PURA AMB BANY
D'ARGENT

BISUTERIA FINA

VENDA A DOMICILI
Previ avís telefònic

BARCELONA
Diputació, 221-223, pral., 1.ª
Telèfon 12494

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

COL·LECTIVA OBRERA

COMA-CROS

FÀBRICA DE FILATS I TEIXITS

VEÏNAT DE SALT

(GIRONA)

●

Despatx i Magatzem:
DIPUTACIÓ, 393-395

Cotó en floca:
DIPUTACIÓ, 393-395

Fàbrica de glucosa:
IGUALTAT, 76

BARCELONA - Telèfons 54015 - 54350

UAB Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

MOMENTS

UGT

SINDICAT DE DIBUIXANTS PROFESSIONALS

AGRUPACIO D'ESCRIPTORS CATALANS

AGRUPACIO PROFESSIONAL DE PERIODISTES

SINDICAT D'AGENTS I TECNICS DE PUBLICITAT

SUMARI

Pàgina

PORTADA, *de Sainz de Morales*..... 1
LA UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS, *per Francesc Jiménez*. Apunt, d'Arteche..... 9
MISSIÓ ACTUAL I FUTURA DE LA U. G. T. *per Ramon Fuster*..... 10
AIXÍ MOREN ELS VALENTS, *per Josep Espinassa*.... 15
HISTÒRIA TRISTA DE LA NO-INTERVENCIÓ, *per A. Rovira i Virgili*. Il·lustració, Francesc Ribera..... 16
UNA ACTUACIÓ..... 18
ARA HA FET UN ANY, *per J. M.* Il·lustracions de Quelus i Gil..... 20
L'EXÈRCIT POPULAR. Impressions d'Angel Estivill. 22
LA PRIMERA CONFERÈNCIA DEL P. S. U. C, *per Artur Perucho*..... 25
CANT A LA LLIBERTAT, *per Manuel Valldeperes*. Il·lustració de Garcia Falgàs..... 26
ELS OBLIDATS, *per Domènec Guansé*..... 27
CATALUNYA BARRA EL PAS AL FEIXISME, *per Miralles*. 28
TARARÍ, *per Mercè Rodoreda*. Il·lustracions de Xirinius..... 30
TERRASSA..... 31
ARQUEOLOGIA TERRASSENCA, *per F.*..... 33
ELS COSSACS, *per P. R.* Il·lustració d'Arteche..... 34
LA TASCA DE LES ORGANITZACIONS U. G. T..... 36
D'EXCURSIONISME, *per F. Pujol i Algueró*. Il·lustracions de P. Gabarró i Garcia..... 38
FEIXISME, *per A. R.* Il·lustracions de Lizarraga... 40
LA TRÀGICA EFEMÈRIDES, *per J. M. Francès*. Il·lustracions de Sacha..... 42
LES ASSEGURANCES I L'ESTAT 43
EVOCACIÓ, *per X.* Il·lustracions de Farell 44
EL CINEMA, LA GUERRA I LA REVOLUCIÓ, *per Pere Castelló* 46
ANGEL..... 48
CAMÍ DE LA GUERRA, *per M. R.* Il·lustració de Ribera 50

La portada del número anterior era d'Angel Carretero i no de Sainz de Morales, com es feia constar per equivocació.

UAB
Biblioteca de Comunicació
Hemeroteca General

Número 6 **Juliol**

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ: DIPUTACIÓ, 276 - TELÈFON 2527

IMPREMTA ELZEVIRIANA, E. C. - TORRES AMAT, 9 - BARCELONA

Samba

Tirelli

La UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS

ORGANITZACIÓ DE MASSES ABANS DEL 19 DE JULIOL

Ha estat dit, infinitat de vegades, per elements aliens a la nostra organització, que la Unió General de Treballadors a Catalunya, havia nascut el 19 de juliol del 1936. Es evident que qualsevol mitjanament assabentat de les qüestions d'organització sindical a Catalunya, sap que això no és cert, però això, no obstant, com que hi ha un nombre considerable de treballadors que ho creuen de bona fe, considero oportú, per tal de desfer aquest error, de fer, encara que a grans trets, una mica d'història sobre l'acreixement de la U. G. T. en aquests darrers temps.

A Catalunya ningú no ignora el predomini absolut durant bastants anys de la C. N. T. i la pobresa amb què es desenvolupaven les poques organitzacions de la U. G. T. Això no vol dir en absolut que els treballadors catalans es sentissin representats a través de la C. N. T., perquè és notori que, en els últims temps, els militants de la C. N. T. havien de fer veritables miracles per a contenir la desbandada que es produïa en llurs files. Es clar que la U. G. T. a Catalunya, en aquella època no va saber adaptar-se la idiosincràsia catalana i sobretot no va comprendre la magnitud del problema nacional català.

Es evident que l'actuació dels companys que estaven al front de la U. G. T. a Catalunya eren reflex exacte en allò que atany a la interpretació del problema català, de la mentalitat i interpretació política que a aquest problema donaven els companys del Partit Socialista Obrer Espanyol.

Això col·locava la U. G. T. de Catalunya en una situació tal, que no podia de cap manera esperar d'englobar en el seu si els treballadors impregnats de la idea nacional catalana, i, és clar, sense aquests, que haurien estat la base sobre la qual s'hauria fonamentat la U. G. T. per a poder, llavors, treballar obertament per tal d'atreure els companys enrolats a la C. N. T. i disconformes amb ella, no hi havia manera humana de pensar en la possibilitat de crear una organització sindical capaç d'enrolar en el seu si la majoria o totalitat del proletariat català.

Hi ha un fet que fou decisiu per a la U. G. T. a Catalunya. Aquest fet és la fusió de la C. G. T. U. organització sindical espanyola controlada pels camarades comunistes de la U. G. T.

En tot el país, com a conseqüència d'aquesta fusió, nombrosos sindicats ingressaren a la U. G. T. i, des d'aquell moment, naturalment, no hi va haver més organització sindical marxista que la nostra.

Es evident que en cessar les lluites, bastant dures entre comunistes i socialistes a favor d'ambdues centrals sindicals perquè coincidissin totes les activitats i iniciatives de la U. G. T. l'engrandiment d'aquesta va augmentar cada dia.

A Catalunya, sortosament, també va repercutir d'una manera favorable aquesta fusió. Els camarades del Partit Comunista residents gairebé a totes les localitats de Catalunya coincidiren absolutament amb els companys del Partit Socialista Obrer Espanyol, en la necessitat de treballar d'acord per a la creació de sindicats afectes a la U. G. T.

Des del mes de febrer del 1936, acudien contínuament a Barcelona companys dels pobles demanant els anéssim a orientar per a la constitució de sindicats i, com a conseqüència d'aquesta tasca conjunta de companys del Partit Socialista i Comunista, va esdevenir-se que la nostra organització, que sis mesos abans del moviment comptava a penes amb trenta-sis mil afiliats, passés a cent-vint mil en vigílies del 19 de juliol.

Aquests són els fets incontrovertibles que demostren la veracitat de la nostra afirmació, que la U. G. T. de Catalunya era una organització de masses abans del 19 de juliol.

Hi havia sindicats com és ara de metal·lúrgics de Barcelona de la U. G. T. que, de quatre-cents afiliats, va passar a diversos milers en tres mesos; el de Paletes i Manobres de Barcelona que havia sortit desfet dels períodes de repressió d'octubre i que també, de tres-cents afiliats va passar a tres mil cinc-cents en dos mesos; el Fabril i Tèxtil que de cinquanta va passar a onze mil.

Aquests fets demostren, amb infinitat d'altres que podríem citar, que la U. G. T. seria, tot i que no s'hagués produït el moviment, l'organització majoritària a Catalunya, i ho hauria estat perquè la U. G. T. influenciada per la secció catalana del Partit Comunista aportava a la U. G. T. una nova interpretació del moviment nacional revolucionari català, que permetia als treballadors de veure, en ella, l'organització de tipus sindical que millor defensava llurs interessos com a treballadors i, així mateix, qui millor sabia interpretar-los espiritualment.

El 19 de juliol i la fusió de distints partits polítics marxistes també fou causa que afluissin a la U. G. T. grans contingents de treballadors, que fins aleshores es mantenien al marge de la U. G. T.

El 21 de juliol, la Comissió Executiva de la Unió General de Sindicats Obrers de Catalunya, orientada per la Unió Socialista de Catalunya, acordava el que segueix:

1.r A partir d'aquest moment la nostra organització, exclusivament catalana, passa a integrar la Unió General de Treballadors d'Espanya, decisió que esperem que serà acatada per totes les nostres seccions malgrat que no hagin estat complerts els tràmits reglamentaris.

2.n Invitar totes les Organitzacions Sindicals que ens són afins, com la Federació Local de Sindicats de Sabadell, Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, Unió de Rabassaires, etc., per tal que sobre la marxa dels esdeveniments, i tenint en compte els moments històrics que vivim, imitin la nostra decisió i passin a integrar la U. G. T.

D'aleshores ençà l'engrandiment ha continuat com una conseqüència natural de la impossibilitat, per part de ningú, de mantenir-se al marge de les organitzacions sindicals U. G. T. - C. N. T. La U. G. T. de Catalunya arriba al mig milió d'afiliats amb quadres de direcció que eren ja insuficients per a seixanta mil.

Amb manca de quadres, amb una oposició sistemàtica i violentíssima en alguns casos contra la nostra organització per part de la C. N. T. que s'adonava que se la desplaçava ràpidament del control de les masses treballadores de Catalunya, i posava en joc «tots els procediments» per a evitar-ho, el lector endevinarà la quantitat d'estoicisme que han hagut de malbaratar els nostres militants per a no contestar, en moltes ocasions, amb iguals arguments que els emprats contra nosaltres, i la fermesa de la direcció de la U. G. T. a Catalunya, per a no deixar-se arrossegar per la provocació.

A desgrat d'aquests inconvenients que en moltes ocasions semblaven infrangibles, hem aconseguit de tenir avui una organització numèricament majoritària a Catalunya, i, moralment, la que, sense disputa de cap mena, representa la voluntat dels catalans.

F. JIMENEZ
Secretari General de la Federació Local de Sindicats U. G. T.

UAB Biblioteca de Humanitats Departament de Filologia Catalana

MISSIÓ ACTUAL I FUTURA DELS **SINDICATS**

Els Sindicats obrers, que nasqueren com a instrument de defensa econòmica del proletariat davant els afanys de lucre i d'explotació, sempre insatisfets, de la burgesia autocràtica i liberal, es trobaren el 19 de juliol, davant una situació completament nova i que ni tan sols havia estat prevista pels qui han concentrat en els Sindicats tota la força creadora del moviment obrer.

La subversió militar, en originar un capgirament total de la societat burgesa, col·loca sobtadament els Sindicats no en un pla de defensa moral i material dels seus afiliats contra les opressions d'una classe els representants de la qual s'aixecaren en armes contra un Govern democràticament elegit per les masses populars, sinó en una posició fiscalitzadora i rectora de totes les activitats que havien d'ésser posades al servei de la guerra i la revolució.

Les circumstàncies han fet relegar a segon terme, per tant, les consignes purament defensives en què es fonamentava l'actuació dels organismes sindicals. Per damunt de tot, hi ha els interessos de la guerra i de la revolució, indestriables i insubornables.

UAB Biblioteca de Comunicació

◆ TOMAS MOLINERO
SECRETARI D'ORGANITZACIÓ,
DEL SECRETARIAT DE CATALUNYA

RAMON FUSTER ◆
SECRETARI D'ECONOMIA I TREBALL

Cal, doncs, canviar totalment l'orientació dels Sindicats, que passa a ésser, diríem de passiva a activa. A través dels Consells d'empresa de les indústries col·lectivitzades i a través dels Comités de control en les que són de propietat particular, no és possible ja el plantejament dels problemes que abans del 19 de juliol feien imprescindible l'acció vigilant dels Sindicats. Avui que tota la producció, està o bé fiscalitzada o bé en mans dels obrers, la missió dels Sindicats ha d'ésser orientar el treball en benefici de la perfecció i del rendiment de la producció. Es aquesta la tasca veritablement revolucionària que incumbeix als nostres organismes obrers.

En l'actual etapa decisiva de la guerra contra el feixisme cal desvetllar en tots els treballadors l'emulació per a la tasca a complir i supeditar els egoismes particulars i de grup a l'interès suprem de guanyar la guerra i guanyar-la ràpidament. El rendiment del treball ha d'ésser doble i triple del coeficient d'abans del 19 de juliol, si volem no solament consolidar la renovació social que s'inicia sinó satisfer les creixents exigències d'una guerra que no podem calcular quan durarà.

Ha de desapareixer dels llocs de treball l'obsessió dels anagrames, sense que això signifiqui abandonament ni renúncia a la pròpia ideologia, per a dedicar tots els esforços a la intensificació i millorament de la producció. Cal estrènyer les relacions de cordialitat entre tots els companys de treball i a les

◆ FRANCESC DURAN I ROSSELL
SECRETARI DE PROPAGANDA I PREMSA

AD
Biblioteca de Comunicació
Hemeroteca General

◆ EMILI VILASECA
SECRETARI DE RELACIONS

fàbriques, als tallers i al camp, la bandera de la unitat ha de traduir-se en una efectivitat productiva. Els Comitès responsables de cada organisme sindical han de procurar que les campanyes partidistes i les discussions que puguin comprometre la bona harmonia entre tots els antifeixistes desapareguin. No parlem de les coaccions que es puguin cometre perquè en aquest aspecte els Comitès responsables i tots els companys de treball han d'impedir qualsevol intent que es vulgui dur a terme i tractar els coaccionadors com els pitjors enemics de la democràcia obrera. Militants de la U. G. T. i militants de la C. N. T. han de rivalitzar en bona fe i en honestedat de conducta posant per damunt de tot el que és superior a tot: les exigències de la guerra.

Cal tenir en compte, sobretot, que les indústries de guerra de Catalunya, són gairebé les úniques existents en territori lleial. Les indústries de guerra catalanes proveeixen de material bèl·lic tots els fronts de l'Espanya antifeixista. De la intensitat i de la perfecció de la nostra producció depèn, doncs, tant com als fronts de lluita, l'esdevenidor de la nostra guerra. Cal que tots els treballadors i especialment els companys responsables dels Sindicats no ho oblidin un sol moment.

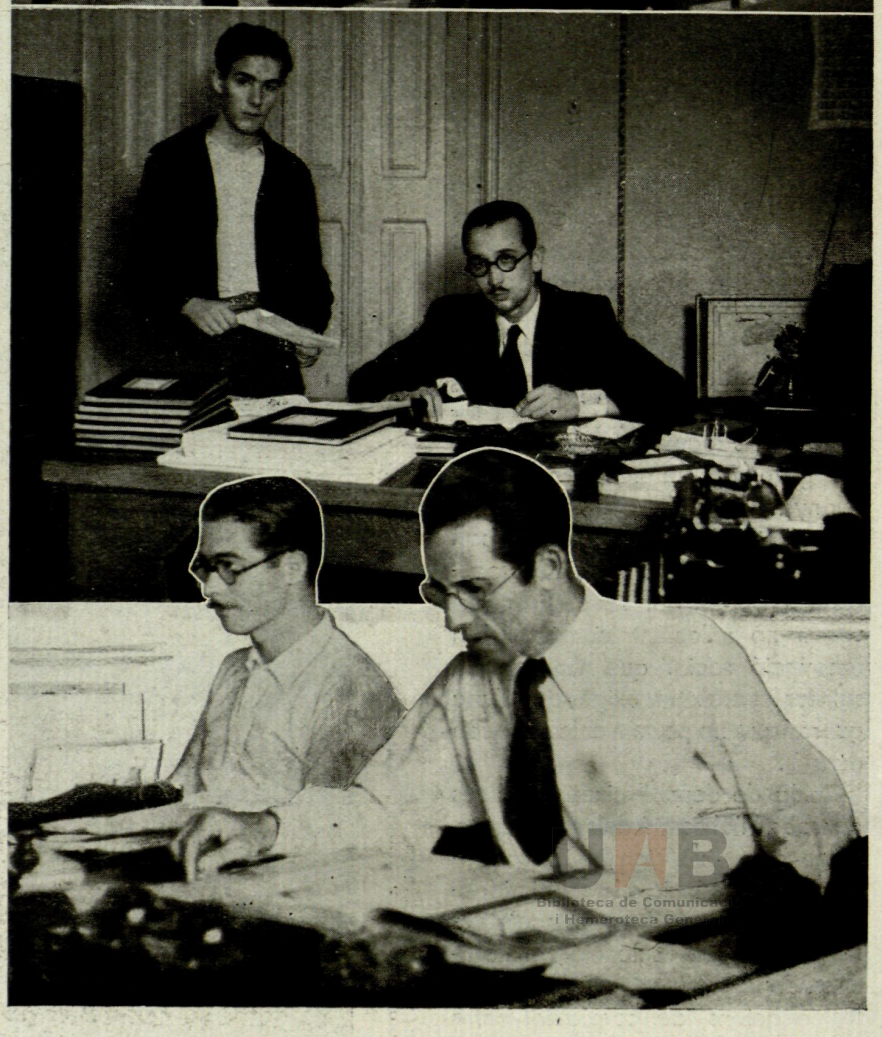
Mentre el feixisme no estigui definitivament aixafat al nostre país, la missió octual dels Sindicats ha d'ésser, doncs, d'augmentar i millorar la producció i adaptar totes les nostres reserves creadores al servei de la guerra. Sense afanys de proselitisme, sense recels, sense les ànsies de reivindicacions econòmiques i de reducció de jornada que caracteritzaven les lluites de classe contra la burgesia. Avui lluitem i treballem per compte propi i per profit propi. La nostra capacitat de sacrifici i la nostra voluntat de treball ha d'ésser, doncs, elevada al màxim.

Quan la bèstia negra del feixisme sigui anihilada, la missió dels Sindicats serà tota una altra: la d'endegar el treball en un ambient de pau d'acord amb la nova estructura social que el poble voldrà donar-se.

◆ JOSEP SOLER. CAP DEL DEPARTAMENT CENTRAL DE CONTROL I COL·LECTIVITZACIÓ

◆ RAMON GASCON. SECRETARI ADMINISTRATIU, DEL SECRETARIAT

◆ MODEST MARTINEZ. SECRETARIA D'AJUT

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca Gen

◆ FRANCESC JIMENEZ, SECRETARI GENERAL DE LA FEDERACIÓ LOCAL

DEPARTAMENT D'AGITACIÓ I PROPAGANDA ◆

◆ RAFEL FERRER, SECRETARI D'AGITACIÓ I PROPAGANDA, DE LA FEDERACIÓ LOCAL

No pot prejutjar-se, és clar, quina serà la forma política que prendrà la nova organització social del nostre país, però no pot desconèixer-se que els Sindicats no solament no veuran pas minvada la seva intervenció en la vida del treball ans encara aquesta serà incrementada. Els Sindicats — repetim — no seran pas en l'avenir uns organismes exclusivament de defensa econòmica com ho foren des de llur funcionament fins el 19 de juliol passat, sense cap responsabilitat en el rendiment qualitatiu i quantitatiu de la producció. Aquesta actitut meramend defensiva, que no participava de la més mínima responsabilitat fiscalitzadora ni directiva, ultra retardar la capacitació tècnica dels Sindicats, comportava sovint una desnaturalització de l'esperit que havia d'informar-los, desviant lamentablement la seva força organitzada del proletariat català.

Aquesta manca de tradició en la tasca de capacitació dels elements que integraven llocs responsables en els Sindicats, féu possible un dels obstacles més importants amb què toparen els nostres Sindicats en fer-se càrrec, vençuda la rebel·lió militar a Catalunya, de les indústries i altres fonts de producció: la manca de tècnics. A costa de moltes improvisacions dissortades i de molts assaigs frustrats s'ha anat resolent aquest problema cabdal per al funcionament de les nostres indústries, capacitant els elements que havien d'exercir una labor directiva i incorporant al nou ordre social gran nombre de tècnics que tradicionalment romanien al marge del moviment obrer.

La missió futura dels Sindicats ha de caracterizar-se, doncs, per una intervenció directa en el funcionament de les nostres indústries i de tots els elements de producció en general, en lloc de l'actitud inhibitiva que havien adoptat fins ara en aquest aspecte. Els Sindicats, a través de les seves seccions coneixen perfectament com pot incrementar-se i millorar-se la producció i on rauen els defectes que puguin dificultar-la.

La missió actual dels Sindicats és, doncs, de preparar-se conscienciosament per aquesta tasca futura. Cada Sindicat mitjançant una acció conjunta amb les altres organitzacions del ram, ha de laborar per a crear equips de tècnics, excel·lentment preparats, que tinguin

Generalitat de Catalunya
Departament de Comunicació
Hemeroteca Nacional de Catalunya

◆ DOMÈNEC MARTINEZ, SECRETARI DE CONTROL

VISTA PARCIAL DEL DEPARTAMENT DE CONTROL ◆
DE LA FEDERACIÓ LOCAL

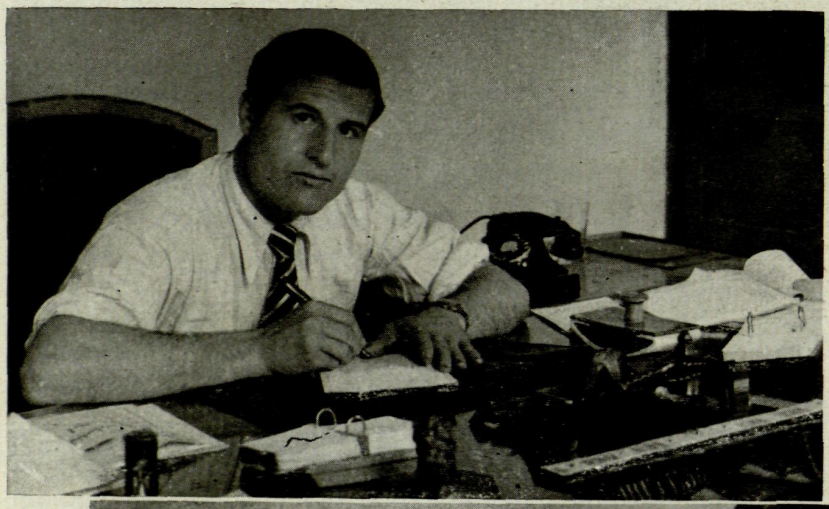
cura d'orientar i endegar la producció per bons viaranys, preveure totes les falles que puguin presentar-se i trobar els mitjans adequats per a que desapareguin.

Els Sindicats, a través de les Federacions d'Indústria, constituiran de fet els organismes dirigents de la producció i tots els resultats beneficiosos que s'obtinguin en ordre a la perfecció i incrementació del treball esdevindran guanys positius, econòmics i morals, per als obrers.

No hem d'oblidar que al nostre país s'està portant a terme una profunda renovació social en la qual hi tenen els ulls fits els treballadors de tot el món. La nostra responsabilitat, la responsabilitat dels Sindicats, com a organismes rectors de la vida del treball, és, per tant, enorme. No solament no podem fracassar, sinó que hem de reeixir totalment si volem salvar-nos i constituir el far guiador de milions de germans nostres.

La nostra missió en aquests moment és la d'estudiar i capacitar-nos per a fer-nos dignes dels que donen llur sang per a un demà més venturós i més digne.

RAMON FUSTER

◆ ALBERT IGLÉSIAS
SECRETARI D'ORGANITZACIÓ DE LA LOCAL

M. LOPEZ RODRIGUEZ ◆
SECRETARI ADMINISTRATIU DE LA LOCAL

Així MOREN els VALENTS

(Del meu Carnet)

Era bo, noble, honrat: un veritable antifeixista. Ell va ésser un dels primers a deixar-ho tot i córrer a portar la llibertat als germans d'Aragó.

Sembla que encara el vegi: petit, un xic ple, quan va fer el darrer petó a la seva bona mare. Ell no pensava que seria el darrer petó.

— Salut, mare! — va dir. — No ploreu, mare, que quan tornaré serà amb la victòria a les mans.

I, després d'haver-li fet quatre moxaines, pujà al tren, alegre i rialler. Ella restà trista... molt trista!... Pressentia que aquell tren s'enduia el seu fill per a mai més.

.....

En mig d'una nuvolada de fum els vagons es perderen via enllà.

.....

I va arribar al front, amb aquell aire sorprès. El primer dia, gràcies al seu caràcter, va voltar-se tot seguit d'una colla d'amics de debò. Tots l'estimaven; tots havien esdevingut en poc temps germans seus. En les hores de calma, amb facilitat de paraula, i la simpatia en ell característica, feia rotllo amb els companys i de mica en mica els infiltrava les seves idees revolucionàries i els feia clara la veritat sobre la lluita que sostenim, aquesta lluita per la dignitat i felicitat humanes. Jo, sovint l'escoltava amb vera delectança. Malgrat que el coneixia de temps, ignorava les seves virtuts d'orador, ignorava que el to de la seva veu fos tan persuasiu i que posseís el do de convèncer la gent amb només que la veritat. Era d'aquells xicots l'amistat dels quals t'honra. Els Caps — tant militars com polítics — n'estaven orgullosos. L'autodisciplina que s'havia imposat i la valentia en ell innata, el feien mereixedor d'aquesta distinció. El dia que el plom feixista el féu caure per a sempre més, fou un dia de dol. La seva mort, tots la sentírem. Va deixar un buit entre nosaltres que serà impossible d'omplir. El seu record serà etern per als qui l'hem conegut i els pensaments que ens proporciona ens fan sentir nostàlgia per la pèrdua del *millor company i amic*.

L'únic consol que tenim és de saber que va morir com un heroi: com havia viscut: amb valentia.

Pobre amic meu! Sembla que era ahir que amb l'alegria reflectida en el rostre va entrar a la meva tenda i em digué:

— Apa, anima't, camarada, anima't, que avui, al capdavall avui, podrem demostrar a aquests engendres d'escorpí verinós que nosaltres, emparats en la força de la raó, els farem impossible de resistir la nostra empenta.

Aquests pensaments li omplien el cor de pures benaurances. Va passar el dia fent càlculs i planejant fantàstiques operacions. Tot li esdevenia fàcil en preveure que dintre de poques hores, els germans esclavitzats per les hordes feixistes, es veurien lliures, completament lliures d'aquelles urpes criminals.

Saturat de belles idees i el cor ple d'ànsies alliberadores, entrà en foc... Hi entrà amb serenitat i valentia. Les bales passaven xiulant prop de les nostres orelles: brunzents, portaven la mort. Jo tenia por. Una por afrosa, impossible de vèncer, la por de què tant m'havien parlat i no havia comprès. Però aguantava. Ell, en canvi, a cada moment que passava s'envalentia més. Complint ordres rebudes, avançàvem a poc a poc... cautelosament... jo, a prop d'ell; ell, a prop meu. Les explosions dels obusos a pocs metres de nosaltres, ens cobrien de terra i de fang. Dins de les nostres orelles, aquella explosió ens feia l'efecte d'un nocturn tètric i esgarrifós. La valentia del meu amic, se m'encomanava per moments. El soroll, la brutícia, la pudor de la pólvora, els perills que havíem deixat enrera i la basarda de les coses inconegudes, ara m'envalentien. Em sentia immunitzat contra tot, em creia... un ésser immortal.

Convençuts de la noblesa de la causa que defensàvem, atacàvem amb fe i entusiasme. Sota l'impuls arrassador dels nostres esperits abrandats d'entusiasme i dalerosos de justícia, l'enemic reculava espaordit, covard...

Des d'aquell moment la victòria començà a somriure'ns. Recordant els recents triomfs obtinguts, atacàrem amb empenta. Després de mitja hora d'aferrissada lluita, les primeres cases del poble ja eren nostres.

El meu amic demostrà una i mil vegades allò que era capaç de fer. Els seus crits i la seva serenitat eren l'exponent de l'optimisme que ens dominava. Els enemigs estaven completament desmoralitzats. Amb un desordre difícil de descriure, van emprendre una retirada indigna i vergonyant. Una màquina emplaçada en un lloc difícil de localitzar, els protegia i ens privava de donar-los el càstig que es mereixien.

El meu amic, ajassat a terra, es corsecava de ràbia en veure's impotent per a destruir aquella cortina de foc que ens impossibilitava d'accionar mentre l'enemic reculava.

Tot d'una vaig mirar la cara del meu amic i per la lluïssor dels seus ulls vaig comprendre que una gran idea havia nascut en el seu pensament. Volia deturar-lo, però... no em va ésser possible. Arrossegant-se per terra, sense fer soroll, avançava amb lentitud vers una petita arbreda propera a nosaltres. L'amor que li tenia em va obligar a seguir-lo. Ell, acompanyat únicament del seu fervor d'home revolucionari, amb una bomba Universal a la mà, continuava avançant.

De cop es redreçà. La metralladora amb el seu *tac-tac* esfereïdor que no sabíem d'on sortia, continuava amenaçant les nostres vides. El nostre home, dret, amb la serenitat d'un heroi, oferí un blanc... les bales passaren prop d'ell, i, en fer-ho, mostraren el lloc d'on sortien. Era el que ell volia saber.

Avançà, avançà, més serè que mai; el *tac-tac* repugnant el perseguia. Va haver d'ajupir-se... La màquina emmudí. Després, ell, dominat per una força sobrehumana, s'aixecà... La metralladora altra vegada!... Amb el pit contra les bales, localitzà l'emplaçament: s'estirà tant com va poder i amb tota la seva força va llançar la bomba... Al gest succeí l'explosió i la màquina callà, aquesta vegada per a sempre més.

Vaig córrer vers ell, que, doblegat pel sofriment, finia. La sang regava la terra.

— Germà, germà meu...

I no em responia... No em responia res... Jeia allà, ferit de mort, rera unes pedres. La cantimplora, el mosquetó, les cartutxeres, això foren els seus llorers. Escampats per ci per llà semblaven retre tribut a l'heroi de la Llibertat.

Vaig tancar els seus ulls... i vaig plorar. Vaig plorar d'aquella manera que es plora quan un perd per a sempre més un ésser estimat.

Almuniente (Front d'Osca), 20-7-37.

JOSEP ESPINASSA I BERTRAN

UAB

NO INTERVENCIÓ

HISTORIA TRISTA DE LA

Una cosa es destaca, per damunt de totes les altres, en la guerra peninsular provocada fa un any pels militars rebels: i és que l'acord europeu de no-intervenció ha estat la pitjor arma contra la República.

Aquesta arma, tots ho sabem, va ésser proporcionada als facciosos per homes amics de l'Espanya republicana. La iniciativa va partir del Govern francès, un Govern de Front popular amb una majoria de socialistes i presidit pel cap socialista Blum. A l'ombra de l'acord signat el mes d'agost, els feixistes espanyols han pogut allargar la lluita i posar en perill, en certs moments anguniosos, la causa popular.

I tanmateix Blum i els seus companys es creien que amb l'acord que patrocinaren aconseguirien dos resultats principals: evitar la guerra europea i impedir que els rebels tinguessin un important ajut italo-alemany.

Hi ha un document cabdal on és exposat aquest punt de vista, que ha resultat un punt de vista de cec. Ens referim al discurs que davant la massa del seu partit pronuncià Blum, el setembre proppassat al local parisenc de Luna-Park. Un discurs que, rellegit ara, demostra que el cap socialista va equivocar-se de mig a mig en els dos objectius de llur pla: esquivar el perill d'una conflagració general i evitar la ingerència d'Itàlia i Alemanya a la Península. La ingerència s'ha dut a efecte en forma i en proporcions escandaloses, i el perill bèl·lic ha persistit i persisteix.

* * *

Un error? Volem creure-ho. Però tan bon punt es va veure — i es va veure aviat — que ni Roma ni Berlín complien el compromís d'abstenció; a l'error inicial va afegir-se la culpa, la gran culpa, la gravíssima culpa, de mantenir-se a França i Anglaterra la prohibició de trametre material bèl·lic als republicans, mentre els facciosos en rebien en abundància de mans de llurs protectors, per als quals el compromís era un paper mulla més en la col·lecció del paperam diplomàtic.

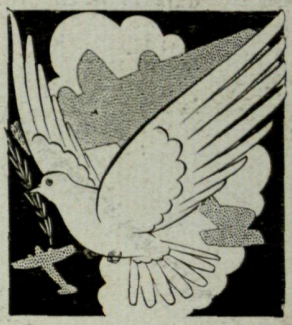
UAB Biblioteca de Comunicació

En el discurs de Luna-Park, Blum va dir, contestant els qui demanaven que fossin respectats els tractats comercials establerts entre França i Espanya, que el Govern francès només podia desentendre's del compromís de Londres en el cas que es provés que d'altres Governs hi mancaven. «Fins ara — va afegir l'orador — no existeix d'això cap prova ni cap indici».

Potser podia parlar-se així en el mes de setembre del 1936. El mes següent, però, la persistència i l'augment de l'ajut italo-alemany als rebels era clar i públic. I ho va ésser cada vegada més en els mesos successius.

Qué van fer París i Londres davant una tal situació? Van fer el desentès. L'avanç dels rebels cap a Madrid, que va ésser possible gràcies al material rebut de fora, feia creure a l'estranger que Franco guanyaria la guerra, i que ja no s'era a temps de modificar el curs dels fets.

Léon Blum havia dit que el cor se li oprimia quan els bascos eren envestits a Irun per un enemic proveït de molt millor material de guerra. ¿El cor oprimit reaccionaria per a convertir-se en cor decidit? La veritat és que la reacció no va produir-se. L'actitud del Govern anglès era encara més passiva que la del Govern francès. Hi va haver una lamentable resignació davant la perspectiva de l'entrada de Franco a Madrid. I els amics estrangers, quan donaven la mà, fora de la Península, a un antifeixista peninsular, ho feien amb el posat d'una persona que us dóna el condol.

* * *

Madrid, però, va ésser salvat per l'esforç dels seus fills i pel dels lluitadors que hi acudiren de tots els indrets de la República, especialment de Catalunya. I el fracàs de Franco al Manzanares va fer canviar l'opinió pessimista que a Europa hi havia respecte a les possibilitats de la República.

Aleshores va ésser quan Anglaterra i França van reaccionar poc o molt. No era decent que seguissin consentint la descarada ajuda que els italians i els alemanys donaven als facciosos. I va plantejar-se el problema del control. Van venir unes negociacions llarguíssimes, durant les quals Berlín i Roma accentuaven la intervenció efectiva i Londres i París mantenien per llur costat la no-intervenció.

La tramesa de grossos contingents de soldats regulars alemanys i sobretot italians, va fer creure novament a l'estranger que Franco guanyaria al capdavall. La desfeta italiana de Guadalajara del mes de març, va trabocar un altre cop aquesta opinió. I, per fi va establir-se el control naval i terrestre que s'havia convingut en principi el mes de febrer.

Control imperfecte, sens dubte, sobretot perquè deixa completament incontrolada la via aèria, Així va ésser possible la tramesa d'una gran quantitat d'avions per a la gran ofensiva contra Euzkadi.

Imperfecte i tot, el control entrebancava la intervenció de Hitler i Mussolini. Amb unes quantes setmanes en van tenir prou. Calia suprimir l'entrebanc. I per tal de suprimir-lo va ésser provocat l'incident del «Deutschland» i inventat el del «Leipzig», el qual va servir de pretext a Berlín i Roma per a abandonar el control naval a llurs zones respectives, a fi d'enfonsar tot el sistema.

Aquesta vegada, però, l'eix Berlín-Roma ha topat amb l'eix Londres-París, que és un eix més fort, fins ara, pel cantó de París que pel de Londres. El redreçament francès ha portat un moment d'aturada en la maniobra del *Duce* y del *Führer*.

Avui el problema es presenta de la manera següent: la no-intervenció unilateral està condemnada. O hi haurà no-intervenció ben controlada per a tots, o veurem restablerta, a favor de la República, la llibertat comercial, vers la qual és un primer pas l'alçament del control estranger a la frontera francesa.

La situació del nostre plet, a fora, presenta un millor aspecte. També presenta millor aspecte a dins, a despit de la caiguda de Bilbao. Si el problema exterior es resol bé, es resoldrà encara millor el problema interior. Cal que les grans democràcies tinguin el coratge de fer allò que recomana precisament un prelat catòlic: «condemnar totes les violències iníqües com totes les covardies criminals».

A. Rovira i Virgili

UAB Biblioteca de Comunicació

UNA ACTUACIÓ

COM ES ADMINISTRADA LA PROPIETAT URBANA, A LA NOSTRA CIUTAT

◆ UN REDACTOR DE "MOMENTS", RECOLLINT DADES DELS COMPANYS DE LA COMISSIÓ MIXTA D'ADMINISTRACIÓ I CONTROL DE LA PROPIETAT URBANA.

Es indubtable que un dels recursos que representa un superior volum és el de la propietat urbana. Tothom sap, per haver-se repetit fins a l'infinit, la situació caòtica d'aquesta propietat fins a la constitució de la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana.

Totes aquelles activitats que estaven lligades amb la propietat urbana, restaven en situació difícil; el treball del ram de la construcció es trobava absolutament paralitzat, i el poc que feia era degut, en bona part, a l'ajut oficial rebut a través d'òrgans oficials, especialment la Generalitat de Catalunya (Caixa Oficial de Descomptes i Pignoracions, Oficina Reguladora de Pagaments i Salaris).

Vingué la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana i posà en marxa tot el referent a l'esmentada propietat. Malgrat la complexitat de serveis que ha estat necessari implantar, s'ha reixit. Prescindint de coses que no tenen altre abast que el petit detall, el fet evident és que avui fruïm d'un òrgan capacitat i amb prou autoritat per a posar ordre a tot el referent a les finques urbanes de la nostra ciutat.

Integren aquesta Comissió, com a President, el company Josep M.ª Escofet, en nom de la Generalitat, i els camarades Ricard Solà, Francesc Palmer, Benvingut Claramunt, Carles Garcia, Josep Torres, Joan Lombà, Antoni Zapata i Joan Subiranat, com a Vocals i en representació d'ambdues Sindicals, els quals tenen cura d'atendre les tres seccions en què es divideix aquest Organisme: Arrendaments, Administració i Tècnica.

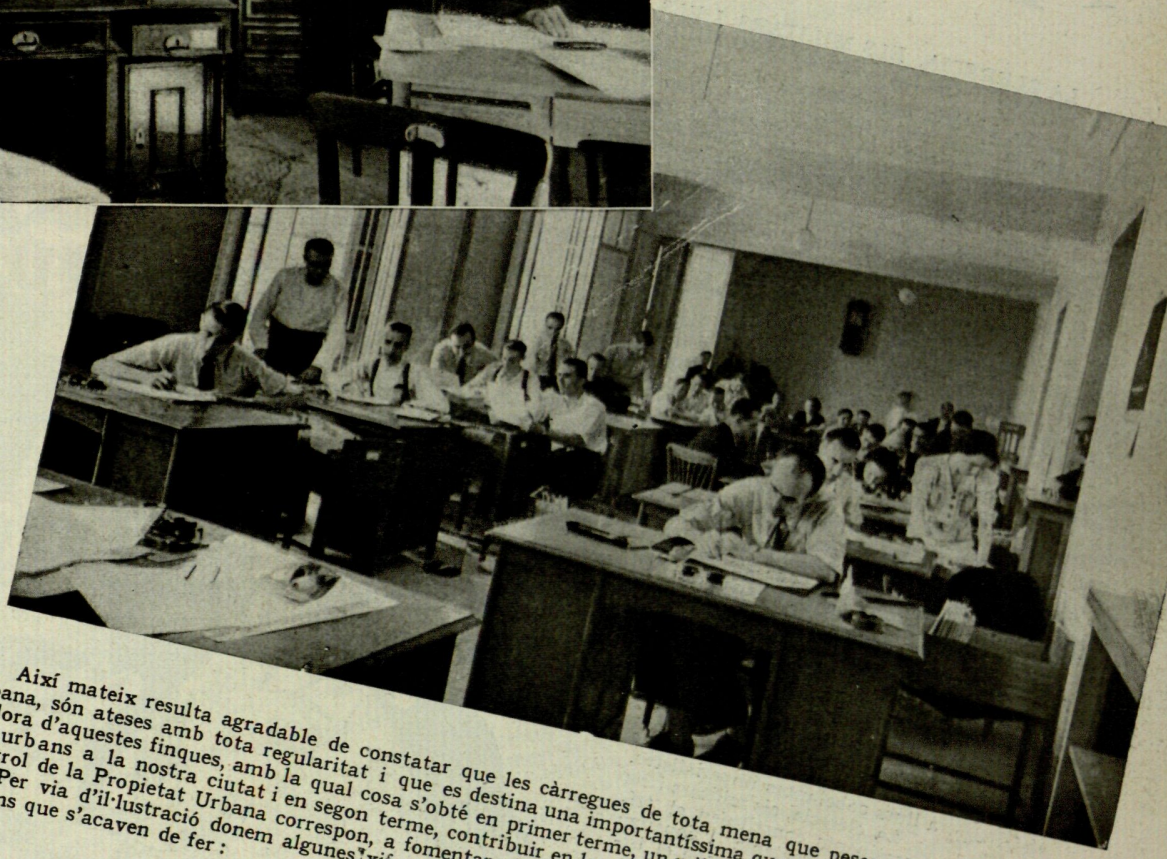
No pot demanar-se més a una Comissió de vida transitòria, puix que la seva actuació va condicionada a la implantació del règim definitiu en vies d'estructuració.

Ha estat veritablement una sorpresa poder constatar que el pagament de lloguers es produeix en forma absolutament normal; el percentatge de pagaments excedeix de un 70 % amb el qual queden desfets possibles malentesos i desvirtuades totes les campanyes tendencioses amb mires a retenir aitals pagaments, produint com a conseqüència un estat de desordre econòmic a la reraguarda. Els que vulguin dignament titular-se ciutadans, han de prescindir-ne i saber que el primer deure dels ciutadans és el de contribuir a les càrregues de la cosa pública.

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

◆ LA SECCIÓ ADMINISTRATIVA EN PLENA ACTIVITAT

UN ASPECTE DE LA SECCIÓ DE COMPTABILITAT ◆

Així mateix resulta agradable de constatar que les càrregues de tota mena que pesen sobre la propietat urbana, són ateses amb tota regularitat i que es destina una importantíssima quantitat a obres de conservació i millora d'aquestes finques, amb la qual cosa s'obté en primer terme, un millorament en les condicions dels estatges urbans a la nostra ciutat i en segon terme, contribuir en la part que a la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana correspon, a fomentar el treball en les diverses seccions del ram de la construcció.

Per via d'il·lustració donem algunes xifres que reflexen o, millor encara, constaten algunes de les considuracions que s'acaven de fer :

Alguns dels pagaments efectuats fins el 31 de juliol del 1937

A l'Ajuntament de Barcelona, en concepte d'arbitris municipals	3.538,344'36
Serveis d'electricitat, aigua, ascensors i altres similars	4.570,613'66
Obres i reparacions efectuades a les finques	4.058,266'60
Servei de porteries	6.771,761,85

Es de remarcar la curosa administració per part de la Comissió, especialment en l'ordre d'inversió de cabals ; tots els vocals de l'esmentada Comissió s'han posat a la nostra disposició per a facilitar-nos l'examen de la comptabilitat de la mateixa, a l'objecte de poder constatar personalment l'honestedat en la seva actuació.

Altrament ens ha cridat extraordinàriament l'atenció i vagi per tant el nostre aplaudiment, a una tasca que de manera modesta, però decidida, porta a terme la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana en ordre a bombardeigs. Es un fet que mantes vegades un bon nombre de ciutadans han vist destruits llurs estatges, i que anteriorment a la constitució de la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana, trobaven allotjament amb molta dificultat. Avui això no és un problema. La Comissió Mixta té muntat un acurat servei que funciona tot seguit de produir-se el bombardeig, amb una doble finalitat. En primer terme, i d'acord amb l'Agrupament Col·lectiu de la Construcció, desplaçar les brigades necessàries per tal d'evitar noves desgràcies en aquelles finques urbanes que com a conseqüència del bombardeig queden al carrer ; en segon terme, acondicionar al moment els ciutadans que per raó de l'esmentat bombardeig queden en estat ruinós.

Es una tasca enutjosa degut a què per la impressió lògica de les explosions, tots els estadants, més o menys afectats, pressenten els més imminents perills de ruïna allà on sols cal una petita reparació. Un dels desperfectes més característics, a més de la conseqüent trencadissa de vidres, consisteix en la majoria dels casos, representa tan sols una petita molèstia per l'estadant, petita molèstia que són escassos els que volen suportar-la, creant amb la seva actitud un veritable conflicte a la Comissió d'Arrendaments, que ha de donar allotjament en casos no indispensables, amb el que es demostra la manca d'esperit de sacrifici i que hi ha un bon nombre de ciutadans que no senten la guerra.

Nosaltres que, com diem, hem pogut constatar la tasca que realitza la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana, volem des d'aquesta Revista adreçar-li públic testimoni de consideració.

J. C.

ARA HA FET UN ANY

LA CLERECIA, ELS MILITARS I ELS TERRATINENTS, BASES DE LA SUBLEVACIO MILITAR

La història ens demostra que les autocràcies només tolelen la democràcia quan l'exercici d'aquesta norma de govern no posa en perill la xarxa espessa i complicada de llurs interessos econòmics. Quan les disposicions i lleis d'un Govern constituït democràticament, sorgit legítimament de la voluntat popular lliurement expressada, comporten una minva d'aquells privilegis i fan possible un autèntic ambient de llibertat que impossibilitaria el retorn de les oligarquies polítiques i financeres, és aleshores que les autocràcies llencen per la borda les seves ficcions democràtiques i empren llencen per la borda les cia per a usurpar el poder i establir la seva dictadura de classe i de casta.

Això és el que ha passat a Espanya i el que pot passar demà a un altre país si el feixisme internacional no surt vençut — que hi sortirà — de la Península Ibèrica. Ara fa un any que Espanya viu, en mig de sang, de runes i de llàgrimes, la guerra més tràgica, més dura, més ferotge, més implacable, que mai no s'hagi conegut al món. Espanya començà a soterrar el 19 de juliol del 1936 segles de la seva història. La nova història d'Espanya serà, però, i això constituirà el nostre orgull, la història d'una nova era de justícia i de llibertat en el món sencer. Espanya, que els primers dies d'aquell mes estival, destruïa i anorreava la carcassa que de centenars d'anys l'endogallava per a conquistar amb les armes a la mà, un lloc entre els països més avançats del món, es trobà després, davant seu, amb l'empresa gegantina d'abatre gairebé amb els seus propis mitjans, les forces confabulades dels feixismes europeus que utilitzaren la subversió militarista espanyola per a llurs cobejances imperialistes.

La clerecia, els militars i els terratinents constituien el tríode que sostenia l'Espanya feudal. Ha estat també el tríode que ha preparat i consumat la tragèdia del 19 de juliol. Es per a retornar als propietaris monàrquics, als 7.000 generals, caps i oficials que es retiraren en virtut de la llei Azaña i als capellans, cacics i bisbes milionaris, als privilegis i drets escandalosos — privilegis i drets que la burgesia d'altres països capitalistes ha conservat a cedir per a millor sentit les seves posicions — que Sanjurjo primer i Franco després aixecaren bandera de rebel·lió contra un Govern que no atacà a fons i d'una manera radical cap d'aquestes prerrogatives...

EL CATOLICISME ESPANYOL, FORÇA POLITICA

El capellà espanyol, salvant algunes excepcions a Catalunya, ha estat de sempre l'amic i el servidor dels poderosos i de les castes militars, conseller del cacic, enemic no ja de la llibertat ans encara de la simple tolerància, i defensor de tots els absolutismes. Contràriament a les doctrines que predicaven no practicaven la conversió de l'incredul, sinó el seu anorreament. L'esperit de Torquemada ha continuat regnant fins el 19 de juliol. Han estat els néts dels capellans que, durant les guerres civils, agafaren el fusell per a destruir tot vestigi de llibertat al nostre país, els qui ser-

veixen avui les metralladores italianes i alemanyes i els qui exerceixen funcions de «comissari polític» al camp facciós.

El catolicisme espanyol, que ha estat sempre polític, necessitava dos concursos per assolir el seu objectiu: el de la finança, representada pels grans propietaris i el de les castes militars monàrquiques que constituien, com ja hem vist després, la major part de l'exèrcit «que tenia per missió defensar la República». La «Santa Aliança» de seguida fou feta. Calia, però, actuar separadament i unificar els esforços al moment decisiu.

«La Iglesia jamás deja de inculcar el acatamiento y la obediencia debidos al poder constituído...». Això ho deia l'episcopat espanyol en una declaració col·lectiva que féu el mes de desembre del 1931. Portàvem només vuit mesos de República. A partir d'aquesta declaració començà la campanya contra el règim i tot el que el règim representava. Al catolicisme polític li calia una força política vasta i maleable, d'un confusionisme social i econòmic que permetés enquadrar la major quantitat possible d'adeptes. Aquesta labor d'adaptació la realitzà el veritable cap polític que preparà la insurreció de juliol: Angel Herrera.

El representant de la Companyia de Jesús creà una organització política que fou denominada «Acción Popular». El cabdill extern nal». Aquesta denominació fou prohibida per Azaña i aleshores s'anomenà «Acción Nacionalista». Aquesta era el deixeble d'Angel Herrera i protegit de Calvo Sotelo, Gil Robles.

La dissolució de les Corts Constituents «que no tingueren altre defecte que les seves virtuts», com digué l'il·lustre Ossorio i Gallardo, després de l'aprovació del famós article 26, fou la primera batalla guanyada pel catolicisme polític. Monàrquics, agraris es retiraren de la Cambra als crits de «Visca el rei!» i «Visca la fe». La campanya d'agitació era començada. No havia d'acabar fins que a la matinada del 19 de juliol la fe i el rei eren defensats a trets des dels organismes de l'Estat i des de les esglésies i convents...

MES DE 7,000 GENERALS, CAPS I OFICIALS

Hem dit anteriorment que la República conservava al cap de sis anys de la seva implantació un veritable exèrcit facciós enquistat en els quadres de comandament: més de set mil generals, caps i oficials, la major part d'ells feixistes, constituien la «salvaguarda» del règim.

Als onze dies de proclamada la República, Azaña signà una disposició en virtut de la qual s'invitava els esmentats militars a què, en el termini de trenta dies, demanessin el retir. Aquesta jubilació era feta en condicions econòmiques tan favorables, que la major part del cos militar s'hi acollí. Conservaven tot el sou, els emoluments de creus i condecoracions i tota mena de guanys que pervinguessin de l'exercici de la seva carrera. Tot i això, el comandament militar seguia en mans dels enemics de la República perquè els elements feixistes ja havien tingut cura de deixar en exercici actiu valuosos i influents comandaments. Goded fou el cap de l'Estat Major central. Azaña commeté el greu error de creure que, investint els elements dubtosos de càrrecs de responsabilitat, aquesta mateixa responsabilitat subjectaria llurs intencions. Ja hem vist que no ha estat així. Ans al contrari, els militars monàrquics aprofitaven els seus càrrecs per a conspirar obertament contra la República. Tots recordem el «Viva España... y nada más» que pronuncià el general Goded al campament de Carabanchel en presència dels generals Villegas i Caballero. El «Viva la República» que cridà enardit l'aleshores tinent coronel Mangada, valgué al gloriós cap de l'exèrcit del poble una condemna d'uns quants mesos de presó. L'experiència del 10 d'agost no serví de lliçó als governants de la República i hom caigué en els mateixos defectes...

GODED, FANJUL I FRANCO

6 d'octubre del 1934. Repressió d'Astúries. El Govern de Catalunya empresonat. La República està en mans de la Ceda i els radicals, en el contuberni més monstruós que registra la història política d'un país. Sobrevenen diverses crisis. Finalment, el mes de maig del 1935, Gil Robles entrava al Ministeri de la Guerra. El jesuitisme polític anava a preparar la batalla decisiva. Els militars feixistes es repartien els llocs de comandament. Gil Robles cercà i tingué, naturalment, tres col·laboradors de confiança: Francisco Franco, Manuel Goded i Joaquím Fanjul. Joaquím Fanjul fou sots-secretari del Departament; Manuel Goded, inspector general de l'Exèrcit i Francisco Franco, cap de l'Estat Major Central.

Des del primer dia de la seva entrada al Ministeri de la Guerra Gil Robles prepararà curosament la sublevació del 19 de juliol.

— «Me dispongo a crear un ejército vigoroso para asegurar nuestra fuerza» — digué el deixeble d'Angel Herrera. Per a fer-ho, reincorporà diversos generals a l'escala activa i reconegué tots els drets als militars del 10 d'agost que foren amnistiats. Els elements de Falange Española a l'escala activa i reconegué tots els drets als militars del 10 d'agost que feien exercicis militars, instruïts per caps i oficials de l'exèrcit. Gunz, un agent de la Reichswehr, estava en constant comunicació amb Goded i Millán Astray. Per altra banda, la «Unión Militar Española», presidida pel general Orgaz, que havia estat fundada després del 10 d'agost del 1932, actuava des del general Varela i inspirada pel general Orgaz, que havia estat fundada després foren construïdes les fortificacions que després utilitzà l'exèrcit sublevat. Tot estava preparat. La criminal insurrecció fou planejada des dels Estats Majors. En unes maniobres efectuades l'any 1935 al Guadarrama donar el ministeri el dia 14 de desembre del 1935, quan es féu càrrec de la Guerra. Per això Franco i Gil Robles ploraven en abandels militars es volien llançar al carrer immediatament. Gil Robles i Herrera del Consell, Portela Valladares. Els militars es volien llançar al carrer immediatament. S'acordà ajornar el cop. Es necessitaven els diners per a guanyar les eleccions del 16 de febrer. Si aquestes eren adverses, hauria arribat l'hora...

financadors del moviment.

ELS TERRATINENTS

Si hi havia al món alguna burgesia que gaudís dintre una República que es titulava «socialment avançada» dels més desmesurats privilegis, aquesta era la burgesia espanyola. Drets i prerrogatives netament feudals senyorejaven encara al cap de sis anys d'haver estat derrocada la monarquia.

Els grans propietaris i terratinents també cridaren el 19 de juliol l'«Arriba España» i començaren a denunciar els miserables camperols que havien demanat una mica més de pa i una mica més de llibertat. Mentrestant, els «señoritos», els fills dels terratinents, s'afiliaven a «Falange Española» i es quedaven a la reraguarda per afusellar obrers...

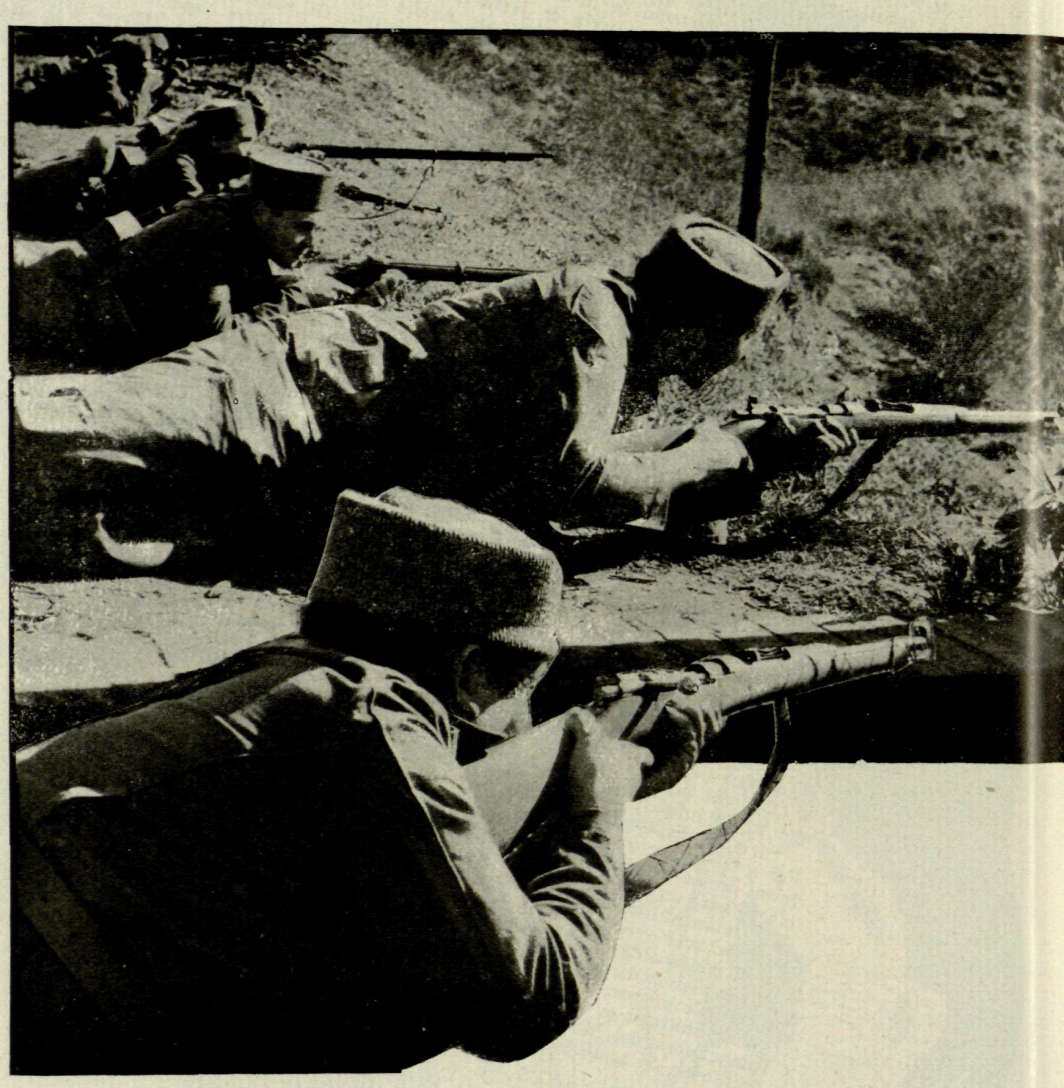

VENCEREM!

Aquestes són les forces que ara fa un any s'aixecaren en armes contra la República que es donà el poble. Molta sang i moltes llàgrimes ens ha costat la seva destrucció, però aquest juliol del 1937 ens assenyala per terra, mar i aire, el principi de la seva fi.

L'EXERCIT POPULAR

ES UNA REALITAT

ESPANYA SERÀ UNA POTÈNCIA BÈL·LICA DE PRIMER ORDRE QUE GARANTIRÀ LA PAU A L'EUROPA OCCIDENTAL

Les recents manifestacions del ministre de Defensa Nacional a un periodista francès sobre la futura importància del nostre exèrcit, permeten creure que una vegada liquidada l'aventura feixista, la potenciclitat bèl·lica d'Espanya farà un gran salt, deixant molt enrera el lloc que fins al 19 de juliol ocupava comparativament amb la resta de les potències mundials.

Aquest magnífic avatar serà indiscutiblement el més ràpid i radical dels produïts en aquest aspecte en els darrers temps. Cal només calcular el període que han necessitat per a tornar o passar a primera fila com a potències bèl·liques, el Japó, Itàlia i àdhuc Alemanya.

Es curiós i remarcable el procés d'aquest canvi vertiginós. Del que ha sofert fins ara el nostre exèrcit i del que segons prediccions autoritzadíssimes, sofrirà. D'ell ens parlarà algú tan prestigiós en aquest aspecte com és Angel Estivill, que a la seva actuació als fronts de lluita uneix una mai prou enaltida tasca a favor d'aquesta magnífica realitat que és avui l'Exèrcit Regular Popular.

EL GOVERN I ELS OBRERS PER UNA BANDA...

—En un principi —diu Estivill—, o sigui, en els dies que segueixen al 19 de juliol, no existeix exèrcit lleial. Els elements d'aquest, que han restat fidels a la República, són força migrats equiparats a la importància de la conflagració. La lluita és doncs, entre el Govern legítim en col·laboració amb els obrers, per una banda, i l'antic exèrcit per una altra. Cap dels dos bàndols no posseeix precisament una eficàcia fulminant. Les milícies, que de fet porten a cap una funció coercitiva, només poden fer una mena de lluita de guerrilles. Bèl·licament, els

UAB Biblioteca de Comunicació

rebels estan, però, tan malament com nosaltres. Tenen al seu favor, malgrat això, una certa unitat i la disciplina.

ENS MANQUEN COMANDAMENTS

La primera etapa del conflicte espanyol es caracteritza per una lluita entre un exèrcit incapaç i l'ardor combatiu del poble. Dins un pla migradíssim d'ambdós, en artilleria i aviació, estem millor que no ells. Podríem dir que també en material. En els primers bombardeigs aeris els facciosos utilitzen obusos d'artilleria als quals han afegit, per mitjà filferro, unes aletes. La tècnica —parlant sempre en un pla relatiu—, està, però, amb ells. Ens manquen comandaments i naturalment cadascú té les seves iniciatives. Això ens impedeix de prendre Osca i Saragossa.

—Es aquesta manca de comandaments, amb autoritat necessària per a imposar unes operacions militars prèviament planejades —segueix dient-nos Angel Estivill— una de les principals causes que determinaren la reculada dels milicians dels fronts del Sud i Extremadura cap a Madrid, en apropar-se les tropes de Yagüe, tropes nodrides gairebé exclusivament d'unitats del Terç i de moros, a manca, també, d'exèrcit regular.

NEIX L'EXERCIT REGULAR A LES PORTES DE MADRID

El que podríem assenyalar com a segona etapa de la guerra, arranca de les històriques jornades de novembre, quan les forces insurgents es presentaren impetuoses, ben equipades i amb una magnífica moral combativa davant els ravals de Madrid. El Govern de la República s'adona de la gravíssima situació del moment. Fou creada la Junta de Defensa de Madrid. Fou organitzat ràpidament el cinquè regiment de les milícies de Madrid, els heroics components del qual deturaren, de fet, l'ofensiva facciosa sobre la capital de la República. Passen els dies gloriosos de novembre i l'enemic s'estavella una i altra vegada contra les primeres fortificacions de Madrid. Els braus madrilenys moren clavats al seu lloc abans de retrocedir un pas. Els trets de fuselleria i el crepitar de les metralladores se senten a la Porta del Sol i al carrer d'Alcalà.

Es aleshores que el poble madrileny, en una memorable conjunció d'esforços, féu esment del valor essencialíssim que tenen en una guerra les fortificacions i obres de denfensa. Tothom, com un sol home, no combatents, dones, vells i criatures, s'afanyen febrosament, sense conèixer un minut de descans a convertir Madrid en una fortalesa inexpugnable. El ja històric «No passaran!» surt de tots els llavis. I no passaren ni passaran...

Els nodrits contingents de moros i Terç que Yagüe primer i Varela i Franco després llançaren contra les defenses de Madrid, anaven convertint-se en munts de cadàvers. Mentrestant, a Astúries i a Aragó les tropes faccioses coneixien severes derrotes. Havia arribat l'hora per a Franco de consumar la seva màxima traïció. El que havia d'ésser un moviment «nacional» es convertí en un vassallatge absolut a Hitler i Mussolini. Calia reforçar els quadres destroçats dels rengles rebels. I mentre a Madrid un grapat d'homes lliures del món venen a oferir la seva sang en defensa de la llibertat i la independència d'Espanya, formant la primera centúria que porta el nom glorios de Thaelmann, els dictadors alemany i italià enviaren batallons en massa per a assassinar el proletariat espanyol. Fou amb aquest exèrcit d'invasió que Franco inicià les més fortes ofensives contra Madrid durant els mesos de desembre, gener i febrer.

EL FACTOR HOME DECIDIRA LA GUERRA

La tercera etapa en la formació de l'Exèrcit Regular de la República, comprèn des de la creació de la Junta de Defensa de Madrid fins a la reorganització de les forces que operen al front, convertint el que era encara una obra d'improvisació i gairebé amb finalitats purament defensives, amb una forta, disciplinada i poderosa unitat d'atac.

EL FACTOR HOME DECIDIRA LA GUERRA

DIU

ANGEL ESTIVILL

Fa algunes setmanes, Prieto declarà a un periodista estranger que la República comptaria ben aviat amb un exèrcit de més de 500.000 homes. Podem dir que aquest exèrcit, poderós per terra, mar i aire, ha demostrat ja avui la seva capacitat combativa i la seva eficiència. Es ara que comença, doncs, la veritable guerra. Es ara que, restablert l'equilibri militar, passem d'una posició merament detensiva a una acció ofensiva. Hem efectuat fins ara una guerra de resistència perquè l'estat dels nostres elements combatius no ens permetia de fer altrament. Acabarem amb aquesta guerra de posicions que s'ha vingut fent fins a l'actualitat i que representa un veritable extenuament per a un exèrcit.

Es ara precisament que interessa als facciosos de fer una obra d'improvisació i per a treure'n el màxim profit en el joc internacional. Nosaltres, però, els ho hem d'impedir perquè la guerra ens interessa conduir-la pels viaranys que ens convé. Guanyarem la lluita perquè posseïm una superior reserva d'homes que no els sublevats, i ha quedat palesament demostrat, que a desgrat de tots els avenços de la tècnica militar —enormes en els darrers vint anys—, el factor home és encara el que decideix una guerra.

Per tant, la tasca més urgent que pertoca a la reraguarda és d'anar preparant i educant les grans reserves que necessitarà el nostre exèrcit. Hem de crear camps per a la instrucció pre-militar i fer que aquesta sigui obligatòria a partir dels 17 anys. Hem de forjar, ben de pressa, comandaments capacitats. Hem de reorganitzar les Escoles de Guerra perquè donin el màxim rendiment. I procurar que el grau militar no sigui concedit al teòric. Entenc que els quadres de comandament de l'Exèrcit de la República que es va forjant a les línies de foc han de sortir del camp de batalla. Es aleshores que aquests elements han d'anar a l'Escola de Guerra per a dotar la seva experiència de tots aquells coneixements tècnics que són indispensables. D'aquesta manera s'evitaria el perill de crear una aristocràcia dintre un exèrcit, sortida de les aules. No hem d'oblidar ni un moment que les armes del poble són per a defensar les conquistes socials que està aconseguint al preu de la seva sang.

ESPANYA, POTENCIA BEL·LICA DE PRIMER ORDRE

—Guanyarem. I l'endemà de la victòria, Espanya es presentarà davant el món, astorat per la seva gesta, com una potència bèl·lica de primer ordre, amb un poder militar com mai no havia somniat.

La infanteria, l'artilleria, l'aviació, la marina, estaran dotades de tots els avenços tècnics del més modern exèrcit. Aquest exèrcit serà complementat amb una potent indústria de guerra. Catalunya, amb la seva potencialitat industrial, produirà material de guerra en gran escala. En resum, Espanya serà una potència en tots els ordres.

—Voleu ampliar-nos aquesta afirmació?—li hem demanat.

—Espanya serà, a l'Europa occidental, una garantia contra el militarisme, com ho és la U. R. S. S. a l'Orient. Espanya i la Rússia soviètica seran dues grans potències que tenen i tindran, per lema, mantenir i fer mantenir la pau entre els pobles. Com més fortes siguin ambdues, millor acompliran la gran tasca històrica que tenen encomanada

CATALUNYA I LA GUERRA

—I Catalunya?

—Es evident que Catalunya no ha fet sentir en aquesta guerra tot el pes de les seves enormes energies ni ha fet moure com devia els seus poderosos ressorts vitals. Però és cert també que s'ha especulat indecorosament amb això. Caldrà fer memòria a molts que sembla talment que l'hagin perduda. Hem de dir ben orgullosament que l'esforç que Catalunya efectuà el 19 de juliol no fou igualat per cap altra nació de la Península. Catalunya va portar la guerra, en poques hores, quilòmetres i quilòmetres enllà de les seves fronteres. Cal que tot això sigui tingut en compte.

En un altre aspecte, Catalunya ha tingut la dissort, o la sort, d'ésser camp d'experimentació social. En aquesta labor han estat consumides moltes energies. Hi ha hagut països, en canvi, que s'han vist gairebé lliures d'aquesta profunda convulsió de les forces socials en cercar afanyosament, sovint a costa de provatures i assaigs lamentables, una nova estructuració econòmica desitjada per les masses populars. Catalunya ha passat, evidentment, per l'etapa més difícil de la seva història. El balanç que avui n'hem de treure, no és pas descoratjador.

—En fi, si fins ara, per les causes que he exposat, no hem avançat a Aragó, tampoc no hem retrocedit un pas. Es ara que, resolts amb l'ajut aliè els problemes socials que l'anguniejaven, Catalunya abocarà totes les seves enormes reserves a la històrica empresa de vèncer el feixisme.

Podem fer i hem de fer realitat la frase de «Catalunya guanyarà la guerra».

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

LA PRIMERA CONFERENCIA NACIONAL DEL P. S. U.

De la Primera Conferència Nacional que ha celebrat, el P. S. U. en surt enfortit i més capaç per a donar aplicació ràpida a l'actuació que ha permès endegar Catalunya pel camí del seu actual redreçament.

En la Conferència s'han discutit tots els problemes dins la més àmplia democràcia, car el material de la Conferència ha estat elaborat a través de la discussió a les cèl·lules, a través de trenta-cinc Conferències Comarcals arreu de Catalunya, a través de disset Conferències de Radi a Barcelona, a través de la gran Conferència de Barcelona celebrada una setmana abans i, finalment, en la Conferència Nacional, on els delegats comarcals i de la capital han aportat la veu dels militants tots de Catalunya.

Els Camarades del Front, que per tres dies han assistit a les tasques de la Conferència, han encomanat l'expressió de la solidaritat i de la unitat de pensament que anima als militants de les trinxeres, als companys de les fàbriques i als del camp de Catalunya.

Les delegacions fraternals dels Partits Comunistes dels països que hi han assistit, han marcat el caràcter internacionalista del P. S. U., Partit Revolucionari del proletariat català, Partit de l'alliberament de Catalunya.

La posició política del Partit ha estat fixada amb la intervenció democràtica de tots els militants i serà aplicada per tots amb unanimitat, sota la direcció centralitzada que la fa eficaç del Comitè Central, direcció màxima, votat per aclamació i unanimitat, amb entusiasme ferm per tots els delegats a la Conferència.

Partit sorgit de la unitat, el P. S. U. defensa ferventment la unitat proletària i antifeixista.

Confirmant aquesta posició, Joan Comorera va dir: « No tenim enemics dins el Front Antifeixista ».

El P. S. U. té un sol enemic, el qual cal vèncer amb l'esforç de tots, el qual no es pot vèncer sense la unitat de tots.

El P. S. U. vol que el proletariat i els camperols i les capes populars de la petita burgesia convisquin lleialment amb l'objectiu comú de vèncer el feixisme invasor.

Per això defensa els interessos dels camperols i de la petita burgesia, perquè únicament així a d'ésser possible mantenir i enfortir el bloc que ha d'anihilar el feixisme i ha de salvar la República, ensems que alliberarà la nostra estimada Catalunya.

Tot el confusionisme que es vulgui fer entorn de les consignes i de la posició del P. S. U. no aconseguirà desvirtuar aquesta realitat que la Conferència va palesar: El P. S. U. és un Partit revolucionari del proletariat, i és un Partit Català. El P. S. U lluita per a donar a tots els treballadors una vida millor, i a Catalunya una llibertat tan ampla com mai no l'havia tingut.

Negar això és, purament i simplement, negar l'evidència amb una impudícia intolerable.

ARTUR PERUCHO

Biblioteca de Comunicació

CANT A LA LLIBERTAT

Perquè no em plau el cant de les cadenes
que m'han esclavitzat;
perquè la sang em bull dintre les venes,
canto la llibertat!

Perquè he trencat el jou de l'esclavatge,
desfent-me del passat;
perquè sento en el pit un nou coratge,
canto la llibertat!

Perquè triomfi el treball i l'honradesa,
pel triomf de la igualtat;
perquè l'amor sigui una flama encesa,
canto la llibertat!

Perquè la fam no sigui vil herència
del proletariat;
perquè cessi entre els homes la indigència,
canto la llibertat!

Perquè la nostra vida sigui lliure,
i la fraternitat
esdevingui l'orgull del nostre viure,
canto la llibertat!

Perquè enlairin els homes la bandera
de pau, de fe, d'amor i llibertat;
perquè sigui, entre totes, la primera,
canto la llibertat!

Manuel Valldeperes

UAB Biblioteca de Comunicació i Documentació General

ELS OBLIDATS

ABDÓ TERRADES

Pocs records personals resten d'Abdó Terrades. Per no saber, ningú no sap ni on han anat a parar les seves despulles mortals, on és la seva tomba. Els seus biògrafs es repeteixen amb una absoluta banalitat, uns quants llocs comuns, en perpetuen, fins i tot, llegendes estúpides. D'ell n'han quedat, però, unes quantes anècdotes, unes quantes idees, una farsa i una cançó que ens el fan aparèixer avui com una flama viva.

¡Magnífic empordanès! Tots els caràcters essencials de la gent del seu país, s'acusen en la seva figura. Arruixat, apassionat, desesperadament sincer, burleta fins el sarcasme, amb una quadratura moral com n'hi ha poques, auster i honrat fins a arruinar-se per a servir els seus ideals, és un català, un empordanès de cap a peus.

Nascut a Figueres el 1812, fa aparició en la vida pública quan les idees republicanes comencen la seva ebullició a Catalunya. El seu credo polític és — com el de tots els catalans avançats de la seva època — , el que forneixen les idees de la revolució francesa, però amb el matís peculiar que a Catalunya prenen les idees de la revolució. Vol dir que és demòcrata i federal. La República federal, diu, «és el govern de la tolerància, de la igualtat, de la raó, de la justícia».

Per a ell «l'odi als reis és la primera de les virtuts civiques». Aquest odi és el sentiment cabdal que l'impulsa i l'inspira, sobretot, en les seves propagandes. Li fa escriure fins una comèdia, «Lo Rei Micomicó», mena de facècia guinyolesca, famosa en el annals del teatre català. Perquè cal dir-ho: en aquella època, en plena decadència del català literari, quan només algún literat n'entrelluca les possibilitats, Abdó Terrades l'empra sovint a fi de fer les seves idees republicanes, els seus sentiments antimonàrquics més encomanadissos al poble. Es a dir, tot el contrari del que avui fan uns quants revolucionaris enderrerits dels nostres temps.

I cert que el seu català és força cantellut. Però ¿què no és cantellut, cantellut com una roca, en la vida i en l'obra d'aquest empordanès decidit i violent? Si és cantellut, el seu llenguatge és també d'una gran força expressiva, de frase molt vivaç, d'una contundència molt teatral. «Lo Rei Micomicó» és la farsa més sagnant, més violent que hagi estat escrita contra la majestat reial. La llegenda vol que aquesta farsa sigui inspirada en el cas d'un pobre orat de l'Empordà, que va perdre el seny, llegint les famoses aventures de Don Quixot en l'illa Baratària i que va arribar a creure's que ell mateix era l'hereu del rei Micomicó. Però hom diu d'això coses massa pintoresques. Per exemple que Terrades utilitzà aquest pobre orat per a les seves propagandes antimonàrquiques; que organitzà festivals grotescos en honor seu: que establí, per a fer la facècia més sagnant, una cort al seu voltant, en la qual el propi Terrades, actuaria de camarleng. Fantasies, que si no desdiuen del tot del caràcter facecios de l'Empordà, on van ésser inventades, desdiuen del caràcter de l'home d'acció que era Terrades.

Es tan espessa, però, la llegenda que volta «Lo rei Micomicó» que ja ni sabem si aquesta comèdia ha estat o no estrenada. Hi ha qui afirma que ho va ésser a Barcelona, i fins fixa la data: el 1838. Molts, però, dels que n'han cercat els rastres, ho dubten molt. La sola lectura fa, en efecte, dubtós que, per molt gran que fos el desgovern de la Barcelona d'aquella època, les autoritars ho haguessin tolerat.

LA CAMPANA

Ja la campana sona,
lo canó ja retrona...
Anem, anem, republicans, anem!
A la victòria anem!
Ja és arribat lo dia
que el poble tant volia;
fugiu, tirans, lo poble vol ser rei.
Ja la campana sona...
La bandera adorada,
que jau allí empolvada
correm, germans, a l'aire enarbolem.
Ja la campana sona..
Mireu-la que és galana
l'ensenya ciutadana,
que llibertat nos promet, si l'alcem.
Ja la campada sona...
Lo garrot, l'escopeta,
la falç i la forqueta,
o catalans amb valor empunyem.
Ja la campana sona...
La cort i la noblesa,
l'orgull de la riquesa,
caiguen d'un cop fins al nostre nivell.
Ja la campana sona...
La milicia i lo clero
no tinga més que un fuero;
lo poble sols d'una i altre és lo rei.
Ja la campana sona...
Los públics funcionaris
no tinguin amos varis;
depenguen tots del popular Congrés.
Ja la campana sona...
Los ganduls que es mantenen
del poble i luego el venen,
muirin cremats, si no, pau no tindrem.
Ja la campana sona...
I los que tras ells vinguien,
ho será que entès tinguen
que són criats, no senyors de la grei.
Ja la campana sona...
Un sols pago directe,
i un sol ram que el col·lecte.
Tothom d'allí será pagat com deu.
Ja la campana sona...
Que pàguia qui té renda
o bé alguna prebenda;
lo qui no té tampoc deu pagar res.
Ja la campana sona...
Lo delme, la gabella,
de dret de la portella,
no, jornalers, mai més no pagarem.
Ja la campana sona...

ABDÓN TERRADES

En tot cas, les passions, amb l'estrena de «Lo rei Micomicó», degueren arribar al roig viu.

Però al roig viu ho era tot en la propaganda que feia Terrades: de primer en fulls solts — les seves famosas «Hojas» —, i després en «El Republicano», el primer òrgan important del republicanisme a Catalunya. I al roig viu, sobretot, la seva famosa cançó de «La Campana», la Marsellesa dels catalans. Apareguda per primer cop en les «Hojas», «La Campana» esdevingué l'himne de tots els moviments revolucionaris d'aquell temps. El seu ressò durà molts d'anys a Catalunya, i el mateix Claver va inspirar-s'hi, temps després, per a compondre el magnífic coral de «La Revolució».

«La Campana», que condensa el pensament polític de Terrades, com el seu projecte de Constitució — una mica primari, ja que bon propagandista, bon polemista, no tenia, en canvi, res d'home d'Estat — mostren com el republicanisme, des de la seva naixença prenia a Catalunya un caire social. La cort, la noblesa, l'orgull de la riquesa, havien d'abaixar-se al mateix nivell del poble, segons cantava la cançó. Així mateix, cap tribut, cap gabella no havia d'ésser pagat pel que només vivia del treball:

»Que pàguia qui té renda.
o bé alguna prebenda...

Entre les joventuts que cantaven ardorosament les estrofes de «La Campana», hi feien ja aparició les banderes vermelles. Altrament la simpatia d'Abdó Terrades per l'ideal comunista de l'autor del famós «Voyage en Icarie», era ben viva. ¿No és això suficient gairebé per adonar-se que s'han enganyat, o han estat enganyats, aquells que han pogut creure que la República podria consistir, a Catalunya, en una epidèrmica transformació política?

Però Terrades era, sobretot, un home d'acció, un home de caràcter. Elegit l'any 1842 alcalde de Figueres, dimiteix per no voler jurar fidelitat a l'Espartero. Ell no volia jurar sinó fidelitat al poble i al seu càrrec. Processat i empresonat al castell de Sant Ferran, és absolt pel jutge de Figueres. Mentre la seva causa passa a l'audiència de Barcelona, Terrades fuig a França. No és pas aquest l'únic incident de la seva vida de revolucionari i de conspirador. Esdevé comandant d'un batalló de milicians que porta el seu nom. Es bat contra els carlistes. Empresonat en la ciutadella de Barcelona, és alliberat pel poble i els milicians revoltats.

L'any 1855 és deportat a Sevilla per un general: per un d'aquests generals, dels quals podem oblidar perfectament el nom, ja que — amb molt poques excepcions — , absolutistes o lliberals, tots els generals del segle dinou semblen repetits. En 1865, època de persecusions, és enviat, possiblement per un altre general, a Medina Sidònia, on va morir.

Màrtir de la idea! — ha exclamat algú, amb frase repetida per tots els seus biògrafs. A la idea, a la causa, donà la seva fortuna, la seva llibertat i la seva vida.

Be mereix, doncs, que les noves generacions revolucionàries el salvin de l'oblit.

DOMÈNEC GUANSÉ

UAB Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

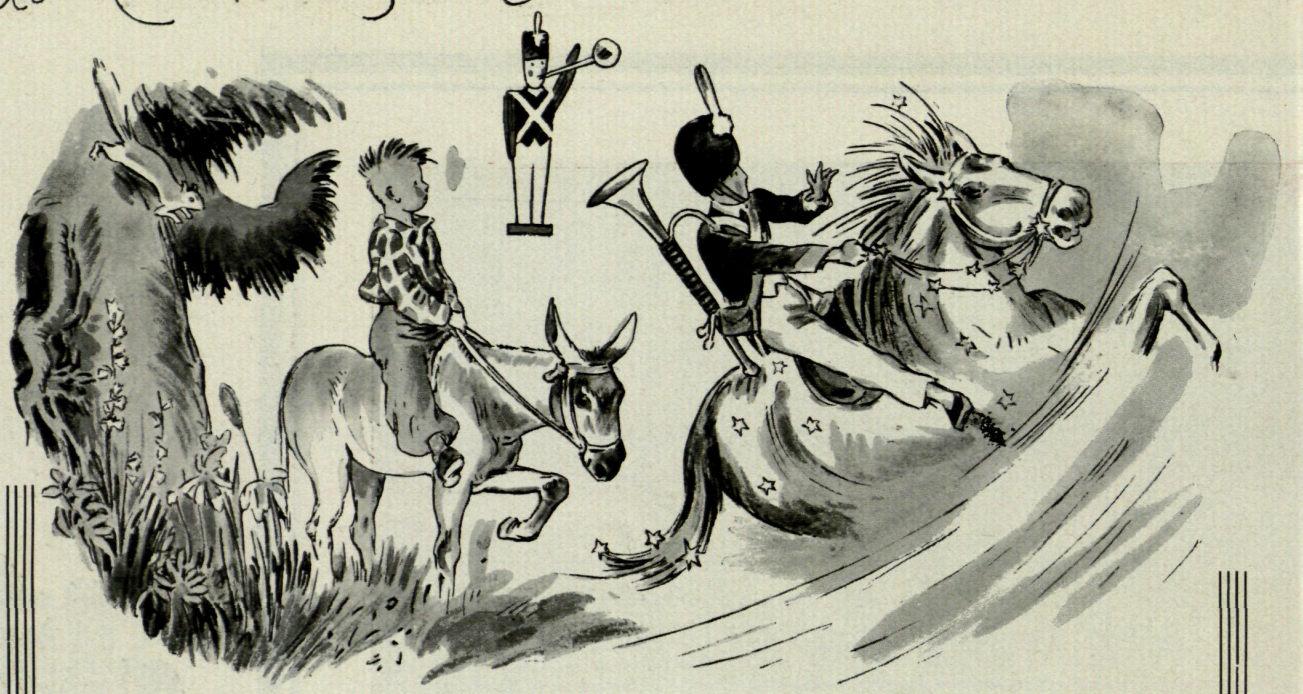

EL POBLE DE CATALUNYA,
BARRA EL PAS AL FEIXISME

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Aventures de Camús i Tararí

I Tararí va i diu: — No farem res tu i jo. — I doncs? — Fa Camús que es començava d'engrescar només una mica.

— Veuràs, — i el mira altivament des de la seva petitesa — Aquimassec és menut, no pot créixer. Si hi pujaves, el vinclaries pel mig que tota la panxa li acotaries a terra... Però jo sempre sé què he de fer. Agafa't fort! — li ho diu imperativament, (que vol dir manat d'una menera molt manada). I Tararí crida: A la una! a les dues!! a les tres!!! — I vinga toc de trompeta i gran terrabastall i una estrella cau al cap de Camús i el fa enxiquir i de la claror sur un cavall bonic, amb les potes nervioses i la pell lluent florida d'estrelles i un ruquet gris amb el morro negre i aires de gran cansament.

I, com qui res no diu, s'engeguen, sols i plegats, a córrer grans aventures.

Tararí va dalt de Vent que renilla contra la nit, contra un núvol semblant a un vaixell pirata. Camús damunt Aquimassec que aixeca una pota mentre les altres tres reposen.

Emprenen camí de la muntanya. Sentiu? Aquesta remor dins del gran silenci és un esquirol que s'esvera i s'enfila.

La casa de Camús és allà, com si dormís sota del vent que comença de desvetllar-se. Xiula per entre les soques dels arbres. Amb les mans agafa dos avets i els sotraga fortament.

— Vent! — crida Tararí. — No aturis el meu Vent que anem de pressa.

El vent que fa ventades detura l'embrenzida dels seus esbufecs.

— On aneu? — Pregunta, destriant cavalls i cavallers entre la fosca.

— De cara a la terra de les flors i a la terra de les neus.

— Són unes terres ben llunyanes, tanmateix. — I exclama de sobte. — Compte, minyons! — D'un núvol cau pluja i el vent fuig esverat cap a la vall perquè no vol mullar-se.

Les gotes s'esclafen contra la terra, contra el nas de Camús i l'esquena de Vent que piafa.

Però tot d'una les gotes de pluja es fan de llum: de colors. I salten. I canten. I els surten cames. I braços. I un nas com una veça. I un cabell tot sol i dret a dalt del cap.

Aquimassec no ho entén. Camús les troba una mica lletges. Tararí les saluda reverenciosament.

— Amigues meves...

— Tu ets Tararí! — (Es veu que ja es coneixien.) I elles el volten i el beuen i diuen.

— Veniu tots.

De pressa, de pressa, comencen d'esquitllar-se per entre l'escorça de l'arbre més vell.

Camús se sent emportat. Quatre gotes empenyen amunt, per les potes, Aquimassec. Amunt!...

Surten, per un forat, enmig l'espessor de les branques que ja són plenes de gotes renoueres. Vent, amb el genet al llom, enlaira el cap i una pota: i es queda així.

La gota més brillant exclama: — Ara farem ressopó. Després partireu. Però vull que sàpigues, Tararí amic nostre, que quan topis amb les salvatgines, amb el foc, amb la serp que té ulls de maragda, amb el nas bonyegut, (que, a part t'ho dic, és un pastifa), crida'ns. Som aquí i on convingui, per a salvar-te. — I la gota acabà, aguantant-se el nas de veça que volia fer una tombarella.

— Segura servidora. Disposi i mani i als peus de vostè.

I allà dalt mateix van fer una gran festa.

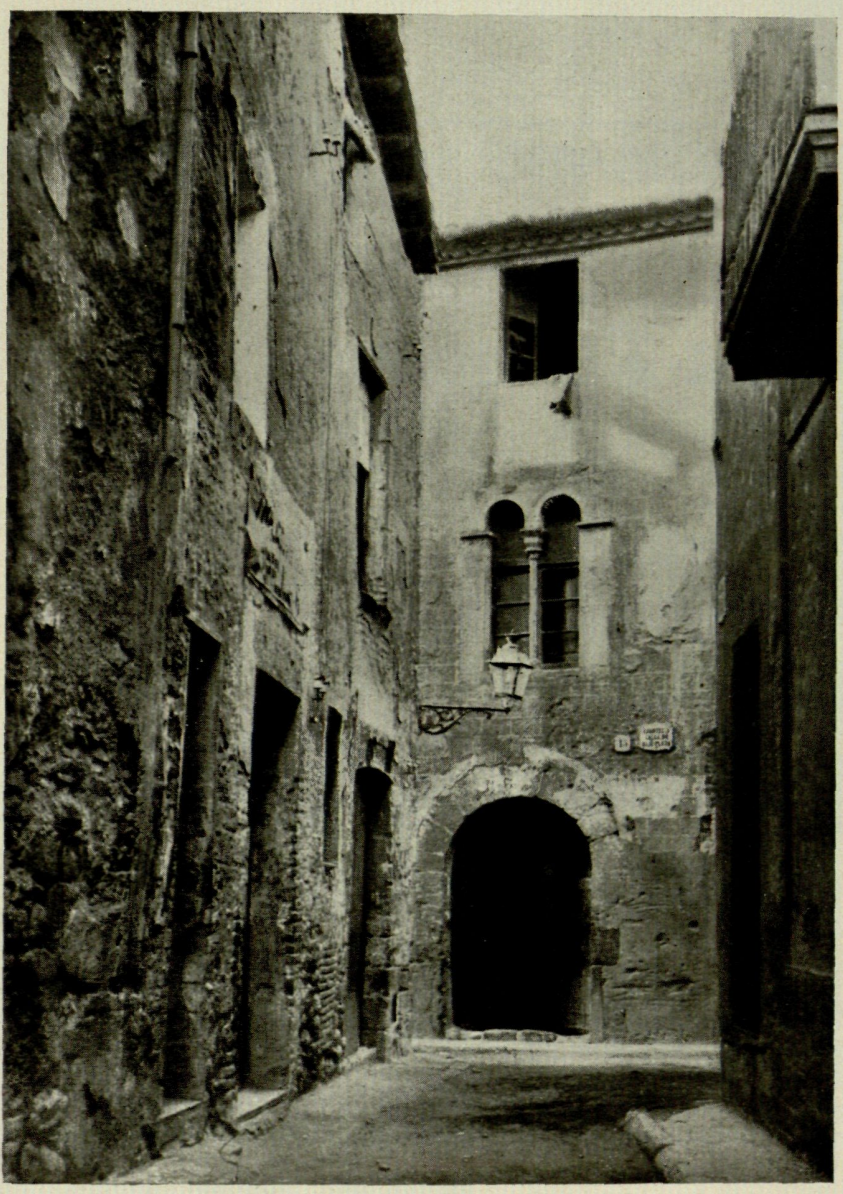
MERCÈ RODOREDA

UAB Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

TERRASSA

REPUBLICANA
PROGRESSIVA
SOCIALITZANT
I CATALANISTA

CARRER DE CANTERER
I BAIX PLAÇA

L'origen de Terrassa el trobem en la vella Egara, població molt antiga. Tan antiga, que hom no sap, ni aproximadament, la data de la seva fundació. Consta, això sí, que cap a l'any 128 de la nostra Era, l'emperador romà Antoninus Piüs va atorgar-li el títol de ciutat municipal.

Durant el període romano-cristià i més encara durant el període visigòtic, Egara va ésser una població molt important. L'any 450 tenia un bisbe i una catedral. Va ésser seu episcopal fins a la invasió sarraïna. S'hi va celebrar un concili l'any 614. Hom coneix un bon rengle de bisbes d'Egara, des de l'any 450 al 694.

Del període romà, no han quedat vestigis remarcables de Terrassa. N'hi han quedat, en canvi, del període visigòtic.

Són de gran vàlua arqueològica les tres esglésies de Santa Maria. Sant Pere i Sant Miquel, vora el torrent de Vallparadís, en el lloc de l'antiga Egara. Santa Maria, la més important, correspon a la vella catedral visigòtica.

L'església de Sant Miquel és un exemplar visigòtic de gran vàlua. Té, de més a més, dos retaules gòtics molt valuosos. A l'església de Sant Pere es conserven un retaule de pedra, i unes pintures gòtiques murals.

Terrassa va ésser destruïda en part per la incursió d'Almançor, l'any 885, i restaurada pel comte de Barcelona, Ramon Borrell.

Durant el règim feudal, Terrassa va passar per diverses senyories, entre elles la de la ciutat de Barcelona.

UAB Biblioteca de Ciències de la Informació i Hemeroteca General

En l'època nacional de Catalunya, trobem que era notable la indústria terrassenca. Ja en el segle XII tenien fama els teixits de Terrassa.

L'any 1290, l'emperador d'Orient Andrònic Paleòleg concedí als fabricants de Terrassa el privilegi del lliure comerç amb Constantinoble i altres llocs del seu Imperi.

Consta que l'any 1293, Terrassa contribuïa a la fabricació dels teixits de llana que eren exportats a Nàpols, Còrsega, Sicília, Esmirna i Alexandria.

Del castell d'Egara, més tard monestir, hi ha encara algunes restes. A la torre del Palau hi ha així mateix restes del palau dels templaris.

En la famosa guerra social dels remences, en el segle XV, van esdevenir-se a Terrassa alguns episodis interessants.

El 3 de setembre del 1713, durant la guerra de Successió, el duc de Pòpuli, cap de les tropes de Felip V, que tenien posat setge a Barcelona, trameté una columna de 6,000 homes manats pel general Feliciano Bracamonte, els quals mataren alguns terrassencs, cremaren diverses cases i l'Arxiu municipal.

Un episodi de la guerra darrera carlina es refereix a Terrassa. El cabdill Castells va presentar-s'hi en tren, per sorpresa, el dia 22 de juliol del 1872. Però va ésser rebutjat pels voluntaris liberals de la població.

L'any 1833, s'alçà a Terrassa la primera fàbrica de vapor, la qual fou, segons hom creu, la segona de la Península. En el passat segle l'activitat industrial de Terrassa va crèixer ràpidament, fins a ésser una de les primeres ciutats fabrils de Catalunya. Són especialment importants les manufactures de llana, estam, cotó i gèneres de punt, i les indústries auxiliars de la tèxtil. La construcció de maquinària ha adquirit també un considerable descabdellament. D'altra banda, en el terme de Terrassa, és ben important la producció agrícola.

En els temps del darrer Borbó, Terrassa apareixia amb l'estigma del cacicat del pobre senyor Sala, persona de la qual ja no se'n parla ni se'n parlarà mai més, a despit d'haver arribat en temps de la dictadura de Primo de Rivera, a ésser president de la Mancomunitat governativa i d'haver pronunciat amb tal motiu un discurs que fou imprès sota aquest títol: «*Discurso histórico*».

L'estúpida ironia dels que podríem anomenar pre-feixistes espanyols va voler donar un to pejoratiu a aquella frase de *los paños Tarrasa*. Però entre les frases, bones o dolentes, sobre la capital del Vallès occidental, la més cèlebre de totes, fins ara, és la del senyor Cambó en la seva versió grotesca del «anarquista de Terrassa». Els terrassencs, és clar, van ésser els primers a celebrar amb les merescudes rialles la troballa de l'antic capitost lliguer.

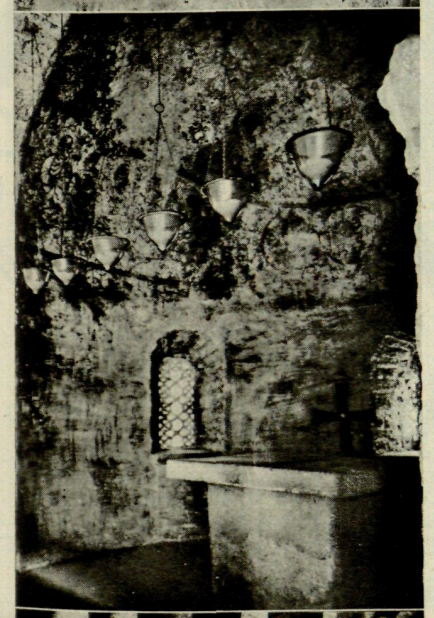
La vitalitat moderna de Terrassa s'ha manifestat en el vigorós moviment polític, cultural i social d'aquesta ciutat, que és republicana, progressiva, socialitzant i catalaníssima. Tots els fets de la nova Catalunya hi han tingut forta repercussió, i és segur que en la futura pàtria lliure de ciutadans iguals, Terrassa mantindrà el seu dinamisme i la seva anomenada.

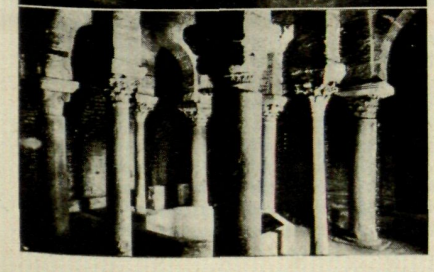

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

Arqueologia terrassenca

La ciutat de Terrassa és ben coneguda per la seva puixança industrial, que la situa a la davantera de la indústria tèxtil catalana. Terrassa, però, no és pas solament una ciutat-fàbrica, puix que dins del camp de les arts encara avui conté coses notabilíssimes.

La primera fita històrica de Terrassa ha de cercar-se en la famosa Capitular de Carles el Calb de l'any 843, a favor dels habitants del Castell de Terrassa. De l'antic "Terracium castellum" dels segles VIII i IX, que s'alçà a la plaça, només en resta la seva alterosa torre rodona de l'homenatge, en la qual es conserven dues belles finestres gòtiques.

En les galeries de l'Hospital hi ha unes curioses i interessants maiòliques, costejades per Pere de Fizes, senyor del Castell de Terrassa, l'any 1673.

Cal esmentar les interessants restes del castell del Vallparadís, edificat en el segle XII, i que en el XIV fou transformat en monestir; d'aquesta època data la part del claustre que resta.

De la torre de la Castlania que també dominava el Vallparadís, en queda un finestral gòtic bellament esculpit i la seva notable portalada amb l'escut de la família Calders.

El senyorial casal de can Vinyals, del carrer Major, estotja en les seves espaioses sales una sèrie de pintures modernes interessantíssimes. També conserva tres salons excel·lentment decorats al tremp, la casa Sagrera. La casa Alegre, del carrer del Nord, guarda deu arcs complets del claustre superior de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona, del segle XIV i tres arcs de la galeria inferior del segle XII.

Però el que no té parió és el recinte de Sant Pere; en aquest lloc s'aixecà la romana ciutat d'Egara i més tard, segle V-VI, s'hi bastí la basílica egarenca, de la qual es conserva el seu rarissim baptisteri, ultra els absis, làpides, mosaics i trossos de paviment. Aquest meravellós conjunt arqueològic és l'únic gran monument que resta de la Catalunya visigòtica. Edificacions que posteriorment foren bellament reconstruïdes en l'època romànica i que actualment són l'estoig que atresora joies arqueològiques, tals com les seves valuoses pintures murals dels segles VI, X, XII i XIV; ultra les tres magnifiques taules gòtiques, degudes dues d'elles a artistes de la fama dels grans pintors quatrecentistes Huguet i Borrassà.

Un bell atractiu coronarà els monuments arqueològics santperencs, en convertir-los en notable Museu d'Art Comarcal, la immediata inauguració del qual s'assenyala ja per a una data molt propera.

F.

UAB Biblioteca de Comunicació

ELS COSSACS HAN ESTAT INCORPORATS A L'EXÈRCIT SOVIÈTIC

UNA VELLA INSTITUCIO MILITAR QUE DESAPAREIX

Cossacs! Aquest mot, sec, tallant, dur i cantellut com les serres alteroses de l'Ural, ens porta a la nostra imaginació trossos vivents de les epopeies llegendàries d'aquests homes del Sud de Rússia, de braç nervut, de pulmons d'acer i d'agilitat de cérvols.

Totes les arts, especialment la literatura i el cinema han fet desfilar davant els nostres ulls les gestes bèl·liques dels guerrers del Don, de Kuban, de Terek... La figura de Stenka Razin ens ha estat dibuixada sobre un fons de misteri, de poesia i de cançons malenconiques. La de Pugatchef, el cabdill més audaciós que en el transcurs dels segles han tingut els cossacs ens és descrita amb tota la

puixança sobrehumana que un dia el féu el conquistador de gairebé tota la immensa Rússia tsarista...

Tota una estela de segles de tradició cossaca desapareixerà ara, o més exactament, serà transformada, sota la nova organització de l'Exèrcit de la U. R. S. S. Conservant una bona part de les seves característiques, les tropes cossaques perdran allò que els donava una personalitat més acusada: la seva gairebé independència militar que els havia permès, en l'època imperial, d'oferir o negar el seu concurs al Tsar. Els cossacs ja no seran més cossacs en el sentit etimològic de la paraula. Cossac és un mot derivat de «kazac», que en tàrtar s'aplica als qui viuen nòmadament. Ara formaran part de les divisions del gran exèrcit que té la falç i el martell per bandera i per lema la defensa de la pau. Els cossacs integraran ara les forces de cavalleria de l'exèrcit soviètic i seran uns dels seus més braus soldats.

★

Amb la desaparició dels cossacs com a organització tradicionalment autònoma de guerrers russos, desapareix una de les forces militars més típiques d'Europa. La llegenda i la literatura ens han fornit una idea sovint allunyada de la realitat de l'origen i importància tàctica i militar dels homes, tan bellament descrits per Gògol. Intentarem de fer, a través d'unes notes, un resum històric dels cossacs, fosos avui en la màquina enorme de l'exèrcit de la U. R. S. S.

ELS COSSACS, POBLE FORMAT PER LA GUERRA I PER A LA GUERRA

Els cossacs foren, des del seu origen, un poble de guerrers, format per la guerra i per a la guerra, un poble lliure totalment, al qual l'autocràcia russa aconseguí, en certa manera, de sotmetre sota el regnat de Pere el Gran.

Segles abans, els cossacs foren grups nombrosos d'homes que, fugint de les persecucions dels tirans russos o polonesos, s'establiren a les ribes del Dnieper, del Don i del Volga. La necessitat comuna de defensar-se i d'atendre llurs necessitats, els féu agrupar en comunitats guerreres al llarg de les valls fèrtils dels rius i a l'aixopluc dels frondosos boscos. Aquestes agrupacions guerreres prengueren el nom eslau de Voiskos i els comandava una mena de general que anomenaven «ataman». Per a les seves guerres exteriors, sovint Rússia i Polònia demanaven, estipulant el preu en diner o en territori, la col·laboració dels cossacs.

Mentrestant, els cossacs anaven afinant la seva organització civil i militar. Kief —avui una moderna i importantíssima ciutat—, Poltava, Txernigof, Mirgorod i altres poblacions, foren fundades a finals del segle XV pels cossacs.

ELS COSSACS DEL DON

Els cossacs que arribaren a un major grau d'eficàcia combativa i de disciplina militar —dues coses inseparables en les guerres d'avui i en les d'ahir— foren els cossacs del Don. Han estat així mateix els qui més rastre han deixat en la història. No és una simple coincidència que, mentre els cossacs del Volga, d'Astrakan, de Sibèria, del Caucas, del Mar Negre, de l'Ural, etc., foren en diverses èpoques de la seva existència vassalls de Rússia, de Polònia, de Turquia o dels tàrtars; els cossacs del Don, en canvi, es mantingueren sempre fidels al Tsar de Rússia. Això els donà una unitat i un esperit nacional que han mantingut fins avui.

Cal distingir entre els cossacs d'Europa i els de Sibèria. Les terres cossaques d'Europa ocupen una extensió de més de 41 milions de deciatines (mesura russa que equival a 10 metres i 925 mil·lèsimes de metre quadrat) i els territoris cossacs asiàtics no arriben a 15 milions de deciatines. L'extensió total de les terres cossaques és enorme: 601.552 quilòmetros quadrats. Unes vint vegades l'extensió de Catalunya.

POBLACIO I EFECTIUS MILITARS

Abans de la guerra europea, la població total dels territoris cossacs era d'uns 10 milions d'habitants.

També abans de la guerra del 1914 els contingents militars dels cossacs pujaven en temps de pau a uns cent mil homes i en temps de guerra a més de mig milió de combatents, comptant-hi els elements de reserva.

Des de l'any 1827 el cap suprem nat dels cossacs era el Tsarevitx, però el poder militar efectiu residia en una de les direccions generals del ministeri de la Guerra de Rússia.

EL SERVEI MILITAR DELS COSSACS

Des que els cossacs integraren, en l'època imperial, l'exèrcit rus, fou establert el servei militar obligatori. A canvi dels privilegis concedits pels Governs moscovites, els cossacs havien de proporcionar, en cas de guerra, el nombre de **polks** (regiments) que el Govern demanés. Al revés del que succeïa a la resta del territori rus, la població masculina cossaca estava subjecta al servei militar obligatori sense distinció de classes, essent prohibida la redempció en metàl·lic i la compra de substituts com s'acostumava a fer.

Els cossacs subjectes al servei militar constituïen tres grups:

Primer. Classe preparatòria, a la qual ingressaven als divuit anys i on rebien durant tres anys les primeres lliçons d'instrucció militar.

Segon. Classe activa, que dura dotze anys, els individus de la qual constituïen els efectius del que es podria anomenar primera, segona i tercera línia. El cossac servia quatre anys en cada una d'aquestes classes.

Tercer. Classe de reserva, destinada a cobrir baixes en temps de guerra. El cossac serveix en aquesta classe cinc anys.

Encara que la llei assenyalava el termini de vint anys per a la duració del servei militar cossac, en cas de necessitat, l'Emperador podia cridar a les armes tots els cossacs aptes per al servei militar.

ELS COMANDAMENTS

El comandament militar cossac, a excepció dels graus més superiors, corresponia a les jerarquies dels nostres tinents coronels, comandants, capitans, tinents, brigades, sergents i caporals.

Els graus superiors a coronel prenien la mateixa denominació dels comandaments de l'exèrcit rus i eren integrats per coronels, generals de brigada, generals de divisió i tinents generals.

L'ORGANITZACIO MILITAR

Els regiments de cossacs del Don variaven en llur constitució, de quatre a sis companyies, formant un total de 960 individus per regiment. El seu comandament era el següent: dos caps, 23 oficials i 90 classes.

En temps de pau els cossacs del Don —ens referim especialment a aquests per ésser els més característics— constaven de 17 regiments de sis companyies cadascun; sis companyies independents; vuit bateries i nou destacaments, que prenien el nom del lloc on prestaven servei.

En temps de guerra: dos regiments de la guàrdia; 52 regiments de l'exèrcit; 36 companyies independents; una bateria de la guàrdia, 21 bateries de l'exèrcit i una de dipòsit.

Les altres agrupacions de cossacs eren formades d'anàloga manera.

Tota aquesta organització militar, la més moderna que tingueren els cossacs durant l'època tsarista, se'ns apareix avui minsa i anacrònica davant la potència mortífera de les nostres màquines de guerra i dels actuals mitjans de destrucció que els homes han anat elaborant des de l'endemà mateix que s'acabà la «gran guerra».

★

De tota aquella escenogràfica bellicositat dels llegendaris cossacs avui no en queda gairebé res. Els cossacs són uns soldats més del potent engranatge militar de la U. R. S. S. Adés i ara, però, els cossacs han tingut i tindran, en l'avenir, ocasió de lluitar per la llibertat sota l'emblema de tots els treballadors del món.

P. R.

LA TASCA DE LES ORGANITZACIONS U. G. T.

Els companys metal·lúrgics de cara a la guerra i pel redreçament econòmic

El trasbals enorme que produí la subversió militar del 19 de juliol ocasionà un desballestament absolut en les activitats econòmiques i socials del nostre país. Les repercussions que l'aixecament feixista tingué i té encara en el desenrotllament de la vida industrial i comercial de Catalunya i d'Espanya, a conseqüència de la sobtada paralització de la major part dels ressorts de treball, col·locà de bon antuvi els Sindicats, fins aleshores òrgans de defensa econòmica del proletariat, a exercir funcions directives en totes aquelles empreses industrials i comercials abandonades pels antics propietaris i en aquelles altres que en virtut d'una disposició del Consell de la Generalitat passaven a ésser d'exclusiva pertenència dels obrers que podien explotar-les en un règim de col·lectivització.

En tots els casos, la funció dels Sindicats era de plena responsabilitat. Responsabilitat que no restava circumscrita en el clos de la pròpia empresa sinó que, pel caràcter internacional de la nostra guerra i de la nostra renovació social, havia de servir d'exemple i d'estímul a tota la classe treballadora del món. Tant en llur labor de fiscalització a través dels Comitès de control com en llur gestió directiva en els Consells d'Empresa, els Sindicats, òrgans encarriladors de la nova economia, havien de demostrar llur capacitació i llur superioritat moral sobre les antigues empreses. No es tractava, simplement, com s'ha dit i repetit sovint amb molt d'encert, de canviar un burgès per un grup de burgesos.

CALIA UNA TASCA DE CAPACITACIO

A aquesta tasca d'austeritat, de sacrifici, de tenacitat, de capacitació, es lliuraren un cop vençuda la rebel·lió en el nostre territori, els Sindicats de la U. G. T. Fou destruïda i esmicolada amb les armes a les mans una organització de treball burgesa que no enquadrava amb els legítims drets i aspiracions de la classe treballadora, però calia suplir l'organització caduca per una nova forma de treball que, ensems que fos una garantia per al proletariat, fos també superior a l'altre en rendiment i en perfecció tècnica.

Una de les organitzacions sindicals que amb més sentit de responsabilitat ha laborat per a l'eficiència de les noves normes de treball i per a la capacitació dels seus militants, ha estat el Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics de la U. G. T.

CONTROLA LA MEITAT DEL CENS OBRER METAL·LURGIC

El Sindicat Metal·lúrgic de la gloriosa Unió General de Treballadors no és una organització de les que va nèixer a l'escalf del 19 de juliol. Es un vell Sindicat que dugué a terme en els anys que precediren la jornada de juliol una tasca persistent i eficaç que l'ha capacitada ara per a empreses de la major envergadura. La sana i encertada orientació que després del 19 de juliol ha seguit el Sindicat, s'ha vist reconeguda amb l'ingrés a l'entitat de gran nombre de militants. Avui dia, el Sindicat Metal·lúrgic U. G. T. controla la meitat del cens obrer de la Metal·lúrgia.

El Sindicat, però, seguint l'orientació general dels organismes superiors, ha exigit en cada cas d'ingrés les més sòlides garanties. Cada proposta ha d'anar signada per dos companys afiliats al Sindicat. Les propostes que procedeixen de les barriades s'han de presentar per triplicat. Totes les peticions d'ingrés han d'ésser informades per les seccions respectives abans d'ésser aprovades per la Junta Executiva del Sindicat. Les propostes procedents de les barriades, per tal que siguin acceptades cal que duguin el vist i plau de la delegació corresponent.

Aquest increment que ha experimentat el Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics U. G. T. no es deu simplement a una fàcil labor de captació. L'augment de militants de l'organització es deu a la pràctica constant de les normes d'actuació que han inspirat sempre l'obra de la U. G. T.: sentit de responsabilitat, equanimitat en els judicis i apreciacions i una adaptació natural a la manera d'ésser dels nostres obrers que volen ésser orientats per companys responsables i de reconeguda solvència moral en tots els aspectes. No és, naturalment, aliena aquesta incrementació d'afiliats, la tasca tenaç de tots els companys responsables del Sindicat.

ELS COMITES DE CONTROL

Fou el proletariat el veritable triomfador de la jornada del 19 de juliol. Correspon, doncs, al proletariat gaudir dels guanys que la victòria sobre el feixisme comporta en el terreny de les reivindicacions socials.

El Govern de la Generalitat dictà un Decret de Col.lectivitzacions en virtut del qual les empreses afectades passaven íntegrament a mans dels obreres. Calia, però, que els obrers fiscalitzessin també totes aquelles activitats que restaven encara en mans de la petita burgesia. S'imposà, per tant, la creació dels Comitès de Control. I fou el Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics U. G. T. la primera entitat que s'avançà al Govern de la Generalitat quant la necessitat de constituir el Comitè de Control a tots els tallers. El Sindicat, però, no solament exposà la necessitat del funcionament dels esmentats Comitès, ans encara donà instruccions clares i concretes sobre la missió que havien de dur a terme, missió que com sabem no fou justament interpretada per molts militants obrers que atribuïen als Comitès de Control facultats executives en lloc de les fiscalitzadores i informatives. Es remarcable de fer constar que les normes i orientacions fixades pel Sindicat respecte a la missió dels Comitès de Control coincidiren gairebé en absolut amb les que dictà temps després la Generalitat, prova palesa del grau de capacitació i de responsabilitat dels companys metal·lúrgics.

LES SECCIONS DEL SINDICAT

El Sindicat és una vasta organització que comprèn tots els aspectes susceptibles de millorament, en tots sentits, de la classe obrera.

Una de les seccions modèliques que té establertes és la borsa de treball, dotada d'un fitxer completíssim i a càrrec de companys competents. El treball que es facilita per mitjà d'aquesta borsa va per torn rigorós.

Molt aviat serà implantat un règim d'assegurances socials per a tots els afiliats el qual, si encara no ha estat posat a la pràctica és degut al fet que hom vol bastir una organització veritablement exemplar.

Quant a l'educació física i cultural dels camarades metal·lúrgics, d'aci a uns dies serà inaugurada una nodrida biblioteca. A més, tots els fills dels nostres afiliats, d'ençà d'unes quantes setmanes poden cursar gratuitament qualsevol

UAB Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

dels estudis de cultura general, batxillerat, comerç, peritatges industrials, idiomes, etc., en el « Liceo Academus » d'aquesta Capital, on un cop ampliades les aules, es donaran cursets de preparació tècnica i professional amb pràctica de laboratori.

Està a punt d'inaugurar-se, així mateix, una gran sala de gimnàs i un camp d'esports.

DE CARA A LA GUERRA

Sense consignes estridents, sense proclamar-ho a tort i a dret, amb el sentit d'austeritat i de sacrifici que imposa l'hora present, el Sindicat d'Obrers Metal.lúrgics ha estat un dels que més intensament ha actuat de cara a les necessitats de la guerra. La mobilització dels seus afiliats al servei militar, la labor insistent duta a terme per a millorar l'ambient perniciós de la reraguarda, la tasca d'intensificació de material de guerra i altres aspectes de la nostra lluita, han trobat en el Sindicat Metal·lúrgic un decidit impulsador. A més, el Sindicat ha destinat grans quantitats per a l'ajut als fronts, mitjançant el subministrament d'equips complets per als soldats del poble, robes, estufes per als refugis de trinxera, tancs renta-robes, etc.

Hem de remarcar, però, la disciplina que els responsables de fàbriques, tallers i oficines, han sabut imposar a tots els companys als quals ha correspost d'incorporar-se a files. Els deures de les armes han estat complerts rigorosament i *en cap cas no s'ha consentit que ni tan sols subrepticiament hagi estat burlada l'ordre d'incorporació.*

ELS TECNICS HAN DE SUMAR-SE A LA REVOLUCIO

Una de les tasques que no ha estat descurada pel Sindicat ha estat la de procurar l'aportació dels elements tècnics de la nostra indústria al milloramentde la producció. Tasca que ha topat—cal fer-ho ressaltar—amb la deixadesa i amb la inhibició de gran part d'aquells elements, que han cregut que podien regatejar llur concurs a l'obra de propulsar el millor rendiment i profit de la indústria metal·lúrgica. Les necessitats de la gran lluita que estem sostenint contra el feixisme internacional ha d'implicar en un termini no llunyà l'adaptació professional de la dona a gairebé totes les activitats de reraguarda, sense descomptar, naturalment, la indústria metal·lúrgica. Els nostres tècnics s'havien d'haver preocupat, doncs, de projectar ja la maquinària adient al treball femení del dia de demà.

Es aquest un aspecte parcial del gran problema que se'ns planteja: el de preparar el nostre poble per tal que esdevingui en un pròxim futur una primera potència industrial i un país que pugui afrontar amb seguretat de reeixir totes les contingències bèl·liques que puguin sorgir-li al pas. Sobre tots aquests interessantíssims problemes, el President del Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics, camarada Làinez, ha escrit a la premsa diària uns encertadíssims articles.

UNA CAMPANYA QUE NO HA DE PROSPERAR

Els obrers metal·lúrgics, amb un esperit que només pot trobar-se en els combatents del front, han treballat per a la causa de la guerra sense tenir en compte un sol sacrifici. Han treballat, sempre, les hores que han fet falta i posat en la feina el màxim esforç. ¿Es que pot ésser altrament quan es tracta de contribuir decisivament a l'aixafament de la subversió i a salvar la llibertat i la pau? Quan el nostre país lluita heroicament contra els exèrcits mercenaris de Hitler i Mussolini, és d'un origen molt sospitós una campanya que sembla iniciar-se per al plantejament de moviments de vaga en les indútries de guerra presentant com a reivindicacions una reducció de jornada i un augment de salari.

Com és possible això? ¿Es que les necessitats del front poden supeditar-se a una baixa maniobra política — a desgrat de tot el bescantat « apoliticisme » — sobre la participació o no participació en els òrgans governants del país? ¿No havíem quedat que la « política » no interessa, que allò que cal per damunt de tot és guanyar la guerra? Doncs a demostrar-ho!

COM ES REGEIX EL SINDICAT

Finalment, i com a resum d'aquesta informació, exposarem en breus línies el que és la constitució orgànica de l'entitat.

El Sindicat es regeix per una Junta Executiva integrada per onze camarades, assessorats per una Junta Central formada pels delegats de cada una de les 18 seccions específiques del Sindicat: Afiladors, Arques i bàscules, Ascensoristes, Calderers, Serrallers, Cilindrers, Fonedors, Electricistes-lampistes, Frigorífics, Fumistes, Gravadors, Ferros i Metalls vells, Joiers, Argenters, Làmpares elèctriques, Reparadors de màquines d'escriure, Mecànics, Modelistes i Calefacció.

Funciona també un Consell Tècnic Econòmic que té cura de vetllar per l'aplicació de tots els decrets que afecten la Indústria i per la solució de tots els problemes tècnics i econòmics que es presentin.

I, finalment, mentre no esdevingui una realitat el Sindicat d'Indústria de la Metal·lúrgia, s'ha format un Comitè d'Enllaç, en el qual estan representats el CADCI, Tècnics, el S. V. C. A. R. i el Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics, Comitè que té per objecte resoldre aquells conflictes o qüestions de treball que puguin plantejar-se als tallers i que afecti la totalitat de seccions i companys que hi treballin.

* * *

Heus aquí, exposada a grans trets, la labor constant i eficaç del Sindicat d'Obrers Metal·lúrgics de la U. G. T., que amb tanta tenacitat han dut a terme els companys responsables. Labor que representa una de les batalles més importants guanyades a la reraguarda, per a la causa de la guerra.

A. M.

d'excursionisme

ESQUERDA D'UN GLACIER PIRENENC

Cal que fem avinent que encara hi ha qui creu que l'excursionisme és un esport, la finalitat del qual és anar a fer una passejada fins una font determinada, beure aigua fresca, menjar abundosament, fer una migdiada i tornar-se'n ben satisfet cap a casa.

L'excursionisme que nosaltres hem de sentir i propagar no ha d'ésser aquest. El nostre excursionisme és l'excursionisme cultural per autonomàsia; per tant, si cultura vol dir un conjunt de coneixements humans que ha de posseir l'home per tal que esdevingui més civil, cal que l'excursionisme sigui menat vers una actuació altament cultural. Aquesta actuació ho ha de comprendre tot; per tant, les ciències exactes, la poesia, la filosofia, l'art, la biologia, la psicologia, la geografia, la història, etc., etc., són coneixements de la humana naturalesa que s'adiuen perfectament com a caires de l'excursionisme propagat per nosaltres com és ara l'excursionisme espiritual.

Cal, per tant, educar la massa dels nostres excursionistes pels viaranys edificadors i pràctics d'un excursionisme que tingui com a base de les seves actuacions, la cultura física, moral i intel·lectual de l'individu excursionista.

UAB Biblioteca de Comunicació Hemeroteca General

Cal que l'excursionista ordeni les seves sortides com a fi determinat de les seves actuacions que sempre han de tenir un objectiu i una finalitat educativa.

Mentre dura una excursió hom veu coses, toca coses, sent coses; doncs, cal que aquestes coses que pertanyen a una ciència, a un art o a una ideologia, les disposi de tal manera en la seva consciència perquè puguin esdevenir un qüestionari il·lustrador per a la cultura general de la nostra gent, que vol dir, ensems, que serà beneficiosa per al món espiritual de tothom. Quan hom faci excursions d'aquesta mena, esdevindran profitoses tant per a l'individu que les efectua com per la col·lectivitat on hom viu. Això vol dir, que el nostre excursionisme ha d'ésser orientat cap una escola educativa de tota la personalitat humana.

Cal dir, doncs, que l'excursionista ha d'ésser l'home que tingui fe incondicionada en les seves actuacions, les quals han d'ésser menades per un principi d'ètica, per tal que a la llarga no puguin fallar, i, si més no, són d'uns resultats immediats. Però, no volem ésser tan egoistes ni tan presumptuosos, per a creure que hom pot adquirir la perfecció humana, en un tancar i obrir d'ulls, No s'hi val, a ésser tan il·lusos. Però, no obstant, cal afirmar noblement i resoludament, que cal convèncer-se d'un sincer optimisme per al futur de les actuacions de l'excursionista, ja que aquest arribarà a portar en el clos del nostre país, aquell benefici espiritual que cal a l'individu i a la societat.

En formular això, volem dir que l'actuació del nostre excursionisme, com a doctrina i en les seves orientacions, ha de radicar en els fonaments bàsics de l'ensenyament de l'home en la seva integral forma de matèria i esperit.

Nosaltres no podem comprendre altra classe d'excursionisme que no sigui aquest, i aquest és el que nosaltres hem de practicar i aconsellar que hom practiqui com a desvetllament col·lectiu d'una obra positivament constructiva per a la cultura de la nostra gent, la qual cal subvenir amb tot allò que hom pugui, i cal esperar com en florirà, d'una manera vistent i majestàtica, la imatge immaculada d'allò que ha d'ésser decididament la nostra àmplia i congruent civilització col·lectiva catalana.

Per vocació i per convicció hem d'ésser excursionistes espiritualitzants en el pur sentit del mot, que vol dir que alhora hem d'ésser aquells homes que cal que treballem amb el cap ben alt i amb el cor ben radiant de pura alegria per al noble i dignificador encarrilament de la cultura total de la nostra nissaga, perquè cal tenir present que el cos d'ensenyança de l'excursionisme descansa en la comprensió i en la interpretació d'allò que és la Naturalesa, i en el coneixement de l'home en la seva manera de com és integrada la seva personalitat humana.

En fi; l'Univers, junt amb tot allò que l'home ha produït, segueix essent l'escola doctrinal bàsica de l'excursionisme que nosaltres volem i prediquem tothora.

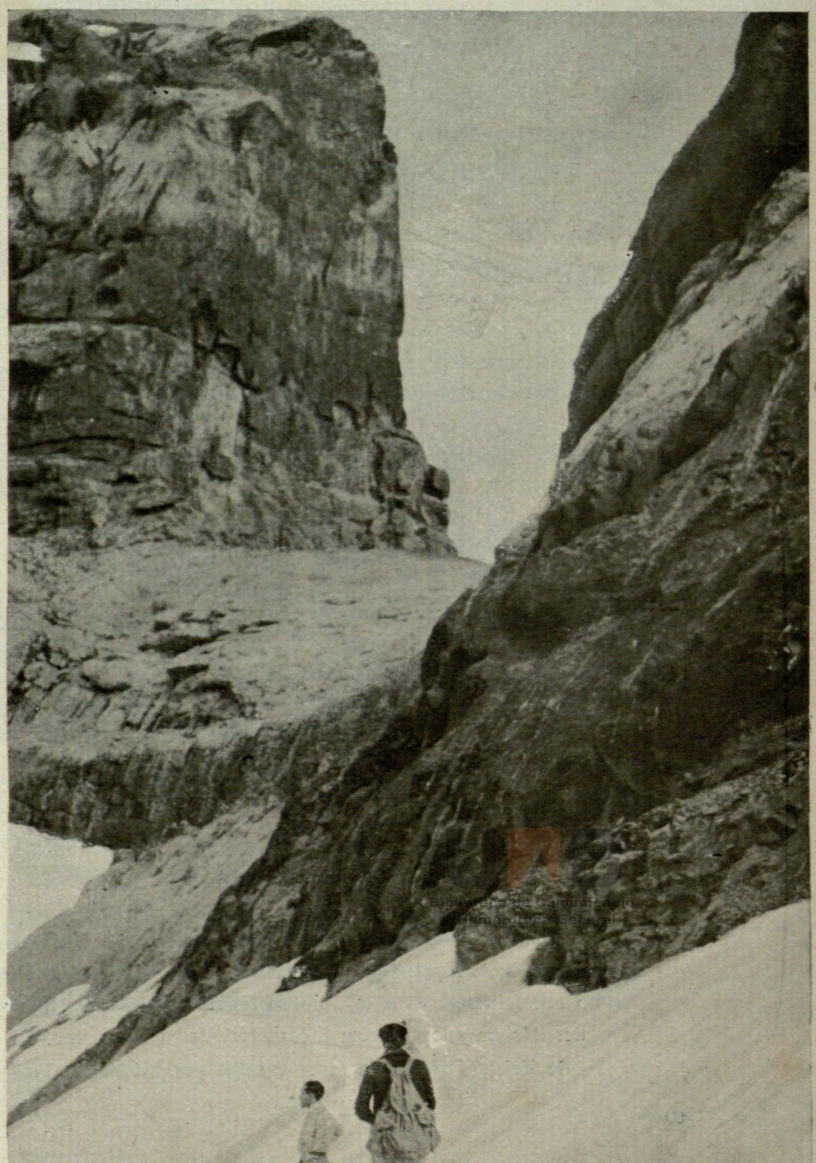
* * *

De tot això que antecedeix, cal deduir-ne que les actuacions de l'excursionista han d'ésser governades sota un aspecte fefaent de cultura integral, formant-se'n un criteri ampli i adequat per a poder-se posar en condicions a propòsit per al seu esperit i per al seu cos, a fi que pugui assabentar-se de tot allò que es va manifestant davant d'ell mentre dura una sortida. Així ens ho aconsella la sana filosofia de la nostra vida quotidiana. Nosaltres creiem que l'aspecte més simpàtic que l'excursionisme té, és d'haver-lo basat en un sistema pedagògic, per la qual cosa esdevindrà l'esport cultural per autonomàsia. Cal suplantar tot allò que no sigui una sòlida orientació cultural en el si de l'excursionisme, i si aquest triomfa de mica en mica arreu de la nostra terra, és perquè realitzem des dels centres excursionistes una lloable tasca profundament sentida i dirigida per unes normes d'ensenyament de les coses de l'esperit per a l'home, i per tant, per a la col·lectivitat. Cal que de tots els nuclis excursionistes de les nostres poblacions s'insisteixi constantment en aquesta abnegada feina d'irradiació cultural que ha d'ésser com una allau dominadora, i que ha d'ésser-ne el sentiment primordial que cal que s'infiltri en l'ànima dels ciutadans de la nostra terra

Cal fer obra constructiva sota tots conceptes, els quals, han d'ésser menats amb persistència de treball de la intel·ligència i de l'actuació constant de la voluntat, envers el camp salvador de la cultura aplicada a l'home; i en dir cultura, no solament ens referim al cultiu de l'intel·lecte, sinó que també la fem extensiva i ampliadora d'aquest concepte en sentit de cultura física, ja que creiem que perquè l'home esdevingui un ésser fort i destre per a les lluites de la vida, cal que el seu organisme anatòmic i la seva estructura mental, siguin dirigits rectament pel guiatge assenyat i complementari d'ambdues, això és, tot menant l'esperit envers els coneixements del saber humà, del sentiment, del seny i de la raó l cal que fortifiquem les condicions orgàniques del cos de l'home, i, en fer aquesta tasca de cultura global, encarrilarem la nostra gent cap allà on caldrà que hom dirigeixi els esforços que ens regularitzin metòdicament les orientacions de la pedagogia, posat que aquesta és la vera consellera perquè l'home esdevingui un ésser de nobles i enlairades qualitats humanes per al seu millorament integral, i com aconseqüència, per a la normal harmonització social de la nostra existència de cada dia.

F. PUJOL I ALGUERO

COLL DEL MON PERDUT

FEIXISME

FASCISMO • MOVIMENTO POLITICO ITALIANO CREATO DA BENITO MUSSOLINI

TAL és la definició del feixisme en l'Enciclopèdia Italiana. És una definició que no defineix res, però que fa constar que el creador del feixisme és Mussolini.

L'ha creat ell verament? En primer lloc, cal tenir en compte que, al principi, el feixisme fundat per Mussolini no era feixista, és a dir, no sostenia cap del principis que després ha adoptat com a característics i essencials. El nom de Feix *(Fascio)* va ésser escollit per Mussolini l'any 1915, quan va defensar impetuosament la intervenció d'Itàlia en la guerra al costat dels aliats. Aleshores fundà el *Fascio d'azione revoluzionaria*. Ja és sabut que en aquell temps Mussolini era socialista.

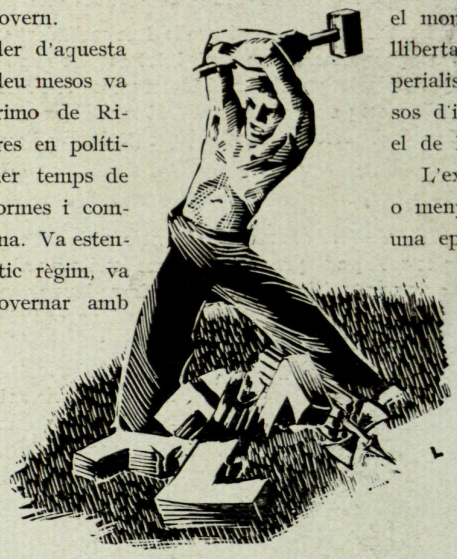
Si l'any 1915 va començar l'ús del nom de Feix, fins al 1919 no va ésser creat el moviment polític que porta aquest nom. El primer grup de seguidors de Mussolini, el primer Feix, va ésser fundat aquell any a Milà, i poc després

UAB Hemeroteca General

van anar fundant-se altres Feixos en diverses ciutats italianes.

Fins al 1922, el moviment feixista —ho confessa Mussolini mateix— va tenir tendències republicanes. En realitat, l'home oscil·lava des de l'extremisme anarquista al dretisme reaccionari. El Feix no tenia doctrina; era tot acció. S'havia posat en marxa, entre crits, cants i actes de violència, però no seguia cap camí determinat. El *Duce*, el Conductor, no sabia on anava, ni on conduïa la seva gent.

Mussolini va saber aprofitar-se del malestar de la postguerra, de la incoherència popular, de la feblesa interna dels partits italians, i va seguir una política d'audàcia i de *bluff*. És en l'única cosa que l'home ha estat sempre conseqüent. D'aquesta manera, amb el gran *bluff* de la marxa sobre Roma, pel mes de novembre del 1922, va fer caure el Govern del pobre Facta i va fer cedir l'infeliç rei Víctor Manuel. El desenllaç d'aquell sainet va ésser que Mussolini va rebre l'encàrrec de formar Govern.

¿Us creieu, que en arribar al poder d'aquesta manera original (que al cap de deu mesos va ésser imitada a Espanya per Primo de Rivera) Mussolini ja tenia idees clares en política? Res d'això. En els seus primer temps de governant va acceptar totes les formes i combinacions de la vella política italiana. Va estendre's amb algunes fraccions de l'antic règim, va fer un Ministeri de coalició i va governar amb el mateix Parlament que havia trobat. En aquest punt, Primo de Rivera va ésser molt més radical.

Mussolini volia manar, i ho havia aconseguit. Volia fer alguna cosa nova en l'ordre estatal, i no sabia què. Els seus ulls eren plens d'espurnes de passió, però el seu cap era buit d'idees. Enmig de vacil·lacions i de contradiccions, va anar recollint idees dels escriptors francesos Georges Sorel, Hubert Lagardelle i Péguy, dels sindicalistes italians Olivetti, Orano i Enrico Leone, dels nacionalistes Corrodini i Federzodi, i va anar elaborant lentament, la doctrina feixista. Es tracta d'una doctrina posada al servei d'un home i d'un partit, no pas d'un home i un partit posats al servei d'una doctrina.

El feixisme italià va començar a prendre la seva forma definitiva arran de l'agitació produïda pel vil assassinat de Matteoti. Es convertí en l'únic partit permès a Itàlia, i s'identificà amb el Govern i amb l'Estat. La seva doctrina la trobem exposada per Mussolini mateix (ajudat segurament per alguns col·laboradors), en un treball prou conegut.

El dictador italià té la pretensió que el moviment feixista parteix d'una concepció orgànica del món. Els seus aspectes polítics, culturals, econòmics i morals, diu, s'expliquen per la seva manera general de concebre la vida, manera que vol ésser espiritualista.

El feixisme, declara Mussolini, concep la vida com a lluita, i rebutja la vida còmoda. (Heus aquí una adaptació de la famosa consigna de Nietzsche: «Viure perillosament»). Considera el pacifisme com una vilesa, el socialisme com un materialisme egoista encaminat a la bona vida, la democràcia com un engany i el liberalisme com una abstracció. En tot això, Mussolini no diu res de nou, i la seva dialèctica és molt fluixa.

El feixisme és bàsicament estatista. De l'Estat en fa un Déu. «Antiindividualista, la concepció feixista —diu el Duce— està per l'Estat; i està per l'individu en quant aquest coincideix amb l'Estat, consciència i voluntat individual de l'home en la seva existència històrica». I afegeix que «per al feixista, tot és dins l'Estat, i res d'humà o espiritual existeix, i encara menys té valor, fora de l'Estat. En tal sentit el feixisme és totalitari, i l'Estat feixista, síntesi i unitat de tot valor, interpreta, descabdella i potencia tota la vida del poble». En una altra part del treball, l'estatisme mussolinià arriba al grau màxim: «Per al feixisme l'Estat és un absolut, davant el qual individus i grups són el relatiu».

El resultat pràctic del feixisme ha estat la creació de la dictadura personal de Mussolini; la constitució d'un Estat pseudo-corporatiu, en el qual les corporacions professionals i de tota altra mena són, no pas les directores o controladores del Govern, ans bé, es troben sotmeses a aquest; el monopoli del partit feixista; la desaparició de les llibertats individuals, democràtiques i sindicals, i l'imperialisme bèl·lic en el camp internacional, amb casos d'iniquitat com el de la conquesta d'Etiopia i el de la intervenció a Espanya.

L'exemple de Mussolini ha trobat imitadors més o menys afortunats en altres països, i avui hi ha una epidèmia feixista al món. El *Duce*, en la seva mania de grandeses, creu que el feixisme és la ideologia del segle XX. La veritat és que, per ara, el feixisme constitueix el mal del segle.

La imitació més important del moviment mussolinià ha estat el nacional-socialisme germànic. Hitler és una traducció alemanya de Mussolini, fins en el nom apoteòsic: *Fürher* vol dir, com *Duce*, el Conductor. La diferència més notable entre el feixisme italià i el nazisme, és que aquest té un caràcter racista, del qual aquell està mancat. D'altra banda, en l'organització estatal el nazisme, presenta modalitats pròpies. És interessant de recordar que Hitler ha substituït el federalisme per l'unitarisme.

Els antecedents i les realitats actuals dels règims respectius d'Itàlia i d'Alemanya ens mostren allò que passaria a Catalunya i a Espanya en el cas que Franco triomfés. Hom veuria la instauració d'una Espanya reaccionària i unitària, sota una violenta dictadura de caràcter militar (en això s'aniria més enllà que en altres llocs). El proletariat seria brutalment perseguit, enquadrat per força en les corporacions grogues i condemnat a intens treball i a sous de fam. No hi hauria més partit que l'oficial. Exèrcit, capital i Església serien les tres potències d'opressió. Catalunya i Euzkadi quedarien sotmeses al centralisme, que esdevindria més ferotge que mai, i la nostra llengua, com la basca, seria objecte de la persecució més forta i rabiosa que mai s'hagi conegut. I com a coronament de les malvestats interiors, Espanya es trobaria barrejada en una terrible guerra mundial, al costat dels Estats feixistes, que arrossegarien la Península en llur catastròfic enfonsament.

Heus aquí tot allò que, com a homes i com a catalans, ens juguem en aquesta guerra. Davant una tal perspectiva, hem de posar en acció el màxim de les energies del nostre esperit humà i català, per tal de guanyar la guerra i evitar el tràgic destí que la derrota ens duria.

UAB Comunicació i Hemeroteca

LA TRÀGICA EFEMÈRIDES

Dies, setmanes, mesos, portava gestant-se el moviment. Les casernes eren intensivament treballades. Les trones modestes i els púlpits sumptuosos havien esdevingut com altaveus d'allò que es preparava. Malgrat els optimismes oficials i els desmentiments jeràrquics, l'atmosfera s'espesseïa per moments i hom mastegava la catàstrofe, enmig l'estulta indiferència de moltes autoritats responsables i la confiada pinxeria d'altres, cosina germana de la que anava a alçar-se en armes i ensangonar el país.

Bon punt va caure, clivellat de bales, el nefast Calvo Sotelo — al qual per haver mort no volem qualificar com faríem si fos viu — va ésser un secret en veu alta que els militars anaven a sublevar-se. Del més petit al més gran, ho veien venir els ciutadans. Tant com pujava la temperatura estival els sismògrafs polítics assenyalaven la imminència del cataclisme. Indalecio Prieto, que indiscutiblement serà « l'home » d'aquesta guerra, portava mesos advertint el Govern del que s'acostava i del calibre exacte de la subversió. El poble es feia eco de les justes asseveracions del « líder » i frisava d'emoció. Però a les altes esferes de la República semblava haver-hi niat un desorbitat panglossisme i hom vivia en el millor dels mons, cedint als capitostos de l'antipoble tantes malles de cadena com volien per a sargir llurs sinistres propòsits i mantenint-los als llocs estratègics de comandament, fiant en la paraula donada sense cap escrúpol a governadors civils, sovint tan facciosos com ells.

Sortosament, Catalunya gaudia d'una moderada llibertat autonòmica, insuficient per al que ella mereix però que va ésser prou per a permetre-li d'actuar pel seu compte. I a Catalunya el feix, en alçar-se violent i assedegat de sang humana, va trobar el camí obstruït. I va fracassar.

Aquí no va ésser tinguda en compte la paraula d'honor dels qui tenen un honor amb dues cares. Prou sabem com va ésser sorpresa la bona fe de l'inefable general de la 4.ª Divisió, el qual, àdhuc, va haver de bufetejar un perjur, ja en plena terrabastallada. Hi hagué, però, qui per damunt de paraules, va voler fets. Va ésser el Govern de la Generalitat, que dos o tres dies abans de produir-se l'aixecament ja sabia amb quines forces comptava i havia aconseguit l'adhesió de les organitzacions obreres i republicanes.

Així fou com, en la matinada del 19, en llançar-se fora de les casernes la gairebé totalitat de la guarnició, enlloc de sembrar el pànic entre la gent pacífica i ensenyorir-se de la ciutat, es va veure enèrgicament rebutjada i hostilitzada per la força pública lleial i considerables masses de paisanatge que la recolzaven. Tot i la duresa de la consigna rebuda, que hom va poder veure pràcticament, que era la de passar Barcelona a sang i a foc, la població civil i els cossos armats lleials a la República no es van pas donar, sinó, ben al contrari, atacaren i venceren.

S'ha parlat molt de les armes que la Generalitat va repartir a determinades ciedes político-socials, i ha estat dit que a aquesta mesura imprudent es deu l'abundor d'irregularitats, sovint tràgiques que van registrar-se durant llargues mesades posteriors al 19 de juliol. Sincerament hem de declarar que no creiem en aquest repartiment d'armes. Els obrers de xoc que van dormir al carrer, les dues o tres nits precedents a l'hecatombe, duien, atot estirar, pistoles no massa ben dotades de carregadors. I els grups que de bon matí es sumaren a la força pública, anaren, en llur majoria, desarmats. Sabem de bona tinta que alguns canons van ésser literalment presos a bufetades.

Fou de mica en mica, tal com anaven essent desarmats els deslleials, que s'armaven els franc-tiradors de la legalitat republicana. Eren els fusells dels soldats — que el poble llicenciava de fet, perquè el Govern havia fet tard per a llicenciar-los de dret — els qui convertien els ciutadans inermes en combatents armats. Més tard, l'assalt a les casernes va completar l'armament de les masses. I no ha d'estranyar ningú que entre la gent que va entrar en tromba a fer-se amb els fusells, els cartutxos i les metralladores, hi haguessin atapeïts « stratus » d'indesitjables, de les malifetes posteriors dels quals no cal culpar la Revolució que n'ha estat la primera víctima.

* * *

La Revolució de juliol, armada i bèl·lica, va ésser la rèplica contundent que donà la immensa majoria del poble a la sedició militar, que, atiada per les darreres deixalles de la monarquia i de la dictadura, lubrificada amb els diners d'una estúpida plutocràcia i comportada amb la benedicció de clergues, alts o baixos, renyits amb la Doctrina Cristiana, va capbussar-se, sense cap mirament, en la més absurda i desconcertant de les aventures. En el fons de tot i en un pla excessivament subtil perquè el capís la ruda mentalitat casernària dels generals, s'hi movia el fatalisme de la profecia de Jaume Carner : « O la República acaba amb March o March acaba amb la República », que duia a remolc, com una llufa, el despit cambonià per la pròpia desqualificació com a salvador de Catalunya. Encara, com un explosiu en potència, consolidava tot allò, la futura i desvergonyida venda del territori peninsular als gossos de presa de Berlín i Roma.

I aquest castell, bastit d'una manera ensems atrabiliària i formidable, se'n va anar en orris, a Catalunya, amb la celeritat de tothom coneguda. Quan Goded va radiar, ja presoner, la seva derrota, el feixisme era virtualment liquidat a casa nostra. Per als

catalans no hi havia en peu altre problema que el de reduir els darrers focus del redreçament fratricida i canalitzar en un sentit humà, noble i eficient, la gran revolució naixent.

Però Catalunya, tot i ésser ben digna de la seva independència, no era independent de fet ni ho era — just és confessarho — moralment, ja que el feixisme cruel, enfonsava les urpes a la carn de pobles germans. D'aquests, el més immediat era Aragó. I Catalunya, titllada d'egoisme i d'egolatria, no en va tenir prou del propi alliberament i va cuitar a llançar-se en socors dels aragonesos. Una bona part de territori va ésser guanyada a l'enemic. I si no caigueren Saragossa i Osca, fou perquè l'abrandament romàntic de les primeres i bigarrades columnes expedicionàries oblidà, endut per llur tremp generós, que les escopetes de caça i deu o dotze canons de muntanya no eren pas prou per abatre places fortes, abundosament artillades i estoig de l'esperit subversiu des de molts mesos abans que, aquest, esclatés.

Tanmateix, la croada aragonesa dels obrers armats de Catalunya, va immobilitzar una considerable massa de tropes ultramontanes, a l'Alt i al Baix Aragó, i va dur el perill a molts quilòmetres de la frontera de Catalunya. Quant al fet de si aquest front ha rendit o no el que calia, són fenòmens posteriors a l'efemèrides comentada i que volen comentari a part.

* * *

¿Què hauria esdevingut a Catalunya si no hagués donat el pit el 19 de juliol per abatre la sedició? En primer lloc, hauria desaparegut fins el darrer vestigi d'autonomia, la llengua, l'art i la literatura catalanes, haurien estat extirpades com tumors malignes. No hauria mancat un nou esquarterament a províncies i un anihilament total de tota reivindicació social i obrera. Les « autoritats » rebels haurien dictat pena de mort contra tots els compresos als més nodridíssims fitxers i no ens haurien lligat el ganivet a la taula, perquè probablement no ens haurien deixat taula, ni ganivet, ni vida. Pel que fa a les nostres mares, germanes, mullers i filles, esborrona de pensar què haurien fet amb elles, catalanes i per tant « rojas », els qui, en poblacions levítiques i ben seves han atropellat a tort i a dret fins que la bestialitat els ha dit prou. El nostre martirologi no hauria tingut cap més compensació que l'abundosa celebració de processons, misses de campanya, comunions generals i oficis religiosos, amb què els catòlics feixistes haurien intentat de guanyar la divina indulgència. Indulgència per a les víctimes? No ens enganyem. Indulgència per als victimaris.

J. M. FRANCES

LES ASSEGURANCES I L'ESTAT

Socialitzar, col·lectivitzar, nacionaliztar, són verbs que es conjuguen sovint amb massa lleugeresa per part d'elements, la responsabilitat dels quals hauria de fer-los tenir un capteniment més ajustat a les necessitats i conveniències de l'economia en el seu estat i no en el que voldríem que fos en un avenir que no podem calcular si serà o no gaire pròxim. Cal anar amb molt de compte en posar sota la tutela de l'Estat moltes de les activitats que creiem que no és pas convenient que hi siguin. Una d'aquestes activitats són les assegurances. S'ha demanat en repetides ocasions i per diferents orígens llur nacionalització. Ho considerem un error. Creiem que avui per avui, tal com estan constituïdes les companyies i les empreses d'assegurances, és preferible la continuació del règim d'empresa privada. I això per diverses raons que exposarem succintament.

En primer terme hi ha l'experiència dels pocs països en els quals han estat nacionalitzades les assegurances. Deixem a part la URSS que no podem prendre com a punt de partida perquè el seu règim econòmic, al cap de vint anys de la revolució no és per ara i tant el nostre cas. En canvi, a Brasil i Turquía, on les assegurances estan nacionalitzades, l'assegurat no ha tingut aquelles garanties — tot i que sembli paradoxal — que ha tingut en el règim d'empresa privada.

En el cas del nostre país, cal tenir a més en compte que la major part del capital de les empreses d'assegurances — no cal pas citar noms — és estranger, principalment francès i anglès. El nacionalitzar les assegurances implicaria, naturalment, per part del Govern de la República, la indemnització a aquestes empreses estrangeres del capital subscrit que ascendeix a molts milions, quantitat de la qual l'Estat no pot despendre's en aquests moments en què les necessitats de la guerra estan per damunt de tots els assaigs econòmico-socials.

Un dels altres motius que al nostre entendre fan inconvenient la nacionalització de les assegurances és la minva de garanties per part de l'assegurat, en l'ús de les seves prerrogatives, ultra la lentitud amb què tradicionalment — i no ens trobaríem ara amb una excepció — són resolts per part dels organismes estatals els recursos presentats pels afectats.

En règim d'empresa privada, l'assegurat, en cas d'incompliment per part de les companyies asseguradores dels seus compromisos, pot recòrrer als organismes fiscals de l'Estat que l'emparen en els seus drets. Si les assegurances passen a ésser una funció de l'Estat, les reclamacions i queixes de l'assegurat hauran d'ésser resoltes per la pròpia empresa asseguradora o sigui per l'Estat amb evident perjudici per al recurrent que, parlant en termes esportius, es trobarà davant una lluita desigual.

Es per aquestes i per altres raons que podríem enumerar que creiem que ara com ara nacionalitzar les assegurances no portaria cap avantatge a l'Estat i molts desavantatges a l'assegurat.

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

EVOCACIO DEL 19 DE JULIOL A BARCELONA

PEDRALBES, PLAÇA D'ESPANYA, PLAÇA DE CATALUNYA, CAPITANIA, LES DRASSANES...

Dotze mesos han transcorregut des que els militars feixistes iniciaren la criminal subversió que ha ensangonat totes les terres d'Espanya i que ha portat la mort i la desolació a milers i milers de llars. Un any de guerra dura, implacable, contra les castes militars espanyoles primer i contra tot l'aparell bèl·lic del feixisme internacional després.

Tres-cents seixanta cinc dies que es lluita i es mor heroicament en defensa de les llibertats del poble. I la guerra encara continua, més violenta i més dura que mai. Al cap d'un any ens trobem en els inicis de l'etapa decisiva d'aquesta lluita terrible desencadenada per un exèrcit monàrquic, per una clerecia al servei dels poderosos i per uns propietaris feudals que no s'avenen a veure minvats llurs privilegis.

Ha passat un any i malgrat el temps transcorregut ens manca encara la necessària projecció històrica per a poder jutjar en tot el seu abast i tota la seva enorme transcendència, les jornades del juliol del 1936, destinades a influir decisivament en els destins no solament d'Espanya ans encara d'Europa i de tot el món.

A manera d'un noticiari cinematogràfic reviuen en el nostre record aquelles hores tenses d'emoció d'aquell diumenge de juliol. La magnitud de la lluita ens ha fet ja esborradisses aquelles escenes de dolor, de mort i de glòria alhora. Recordem-les a través d'una ràpida projecció d'imatges...

BARCELONA TENIA ELS NERVIS EN TENSIO

El dissabte a la nit, la ciutat era presa d'un estrany deliri. Es respirava aquella atmosfera precursora d'esdeveniments transcendentals. Tot i les limitacions informatives, les masses populars s'adonaven de la greu situació creada a la resta de la Península i a les possessions del nostre Protectorat i es disposaven a barrar el pas del feixisme amb les armes a la mà si aquest gosava aixecar el cap a Barcelona...

Les boires de la nit no havien estat encara esqueixades per la sortida del sol, que l'aixecament feixista era ja un fet a Barcelona.

A la Conselleria de Governació, on havien estat preses les mesures pertinents, arribà als volts de dos quarts de tres la notícia que havien sotrit tropes de la Caserna de Pedralbes amb la intenció d'apoderar-se dels centres oficials. La notícia no era encara confirmada, però tot seguit foren distribuïdes als llocs estratègics forces d'assalt i de la que és ara Guàrdia Nacional Republicana. Mentrestant el cap de la força d'aviació del Prat, Diaz Sandino, que havia estat informat del que s'esdevenia, preparava els aparells per a poder actuar així que apuntés el dia.

Les organitzacions obreres que havien mantingut una actitud expectant en previsió dels esdeveniments, donaren immediatament ordre de mobilització a tots els seus afiliats. Nodridíssimes manifestacions es situaren davant la Conselleria de Governació i Comissaria d'Ordre Públic demanant armes.

UAB
Biblioteca de Ciències Socials
i Hemeroteca General

ELS DE PEDRALBES I ELS D'ICARIA, AL CARRER

« S'han sublevat els de Pedralbes ! ».

La notícia, certa, fou comunicada a les cinc en punt del matí a la Conselleria de Governació. El regiment de les Casernes de Pedralbes al crit de « Viva la República » sortí al carrer i es disposava a marxar, per l'Avinguda del 14 d'abril, sobre Barcelona.

Immediatament es comunicà la notícia al camp d'Aviació del Prat. Els avions de Sandino s'elevaren als pocs minuts sobre el casc de la ciutat amb ordres d'efectuar un reconeixement primer i procedir al bombardeig si fos necessari.

A dos quarts de sis el regiment d'artilleria de la caserna de l'Avinguda Icària es llançava al carrer. Obrers i força pública que havia ocupat anteriorment els terrats de les cases del voltant obriren nodridíssim foc contra els sublevats. L'aviació bombardejà repetidament les citades casernes. A desgrat de la resistència lleial, els sediciosos, proveïts d'abundant armament, aconseguiren emplaçar les bateries contra l'edifici de la Conselleria de Governació, objectiu primordial que tenien assenyalat. Entre sis i set del matí el foc fou continuat. A quarts de vuit, forces d'assalt i obrers armats iniciaren una sortida i amb un braó indescriptible es llançaren damunt les peces d'artilleria. Fou el cop de mort. Prop de migdia els sublevats de la caserna de l'Avinguda Icària es rendien totalment.

ELS CANONS ENFOCATS A LA VIA LAIETANA

Així que tingué la primera notícia de l'aixecament militar, el President Companys es traslladà a la Comissaria General d'Ordre Públic on romangué tot el dia donant disposicions per a la defensa de la ciutat i encoratjant els guàrdies d'assalt i nacional republicans a exterminar la subversió feixista.

Prop de migdia un grup dels sediciosos de les casernes de Pedralbes aconseguí arribar pel carrer de Claris fins a la Ronda de Sant Pere. A la plaça Urquinaona muntaren tres peces d'artilleria enfocades en direcció a la Comissaria d'Ordre Públic. La força pública i obrers armats els feren desistir del seu intent i els feren recular deixant nombroses baixes. Un nou intent a la Porta de l'Angel fracassà igualment. Els facciosos anaven perdent un darrera l'altre els seus reductes.

LA RECONQUISTA DE LES PLACES D'UNIVERSITAT I CATALUNYA

S'anaven desconnectant els objectius militars dels rebels. Una columna dels sediciosos, que havia sortit de Pedralbes, topà, en arribar a la Plaça d'Espanya, amb la invencible resistència popular.

Els sediciosos feren accionar l'artilleria contra el poble. Un obús causà vuit morts. El tiroteig entre els sublevats i les masses populars i la força pública es féu intensíssim. Els feixistes, però, no aconseguiren passar de la plaça d'Espanya.

Al mateix temps els sublevats s'apoderaren de la Plaça Universitat i de la Plaça de Catalunya. L'edifici de la Telefònica fou ocupat traïdorament, al crit de « Visca la República ! ». A la una de la tarda començà per part de les forces d'assalt i nacional, republicans i milícies obreres, la reconquista de les places de la Universitat i Catalunya.

D'una manera especial, en aquesta darrera, l'heroic coronel Escobar, de la G. N. R., recentment ascendit a general, portà a terme una acció d'una temeritat i d'un coratge inigualables. A un quart de cinc en punt de la tarda la Plaça de Catalunya tornava a estar en poder dels republicans.

L'ASSALT A CAPITANIA

A migdia del diumenge arribà a l'edifici de la Capitania General, el general Goded, cap de la sublevació feixista a Barcelona. Procedia de Maó des d'on féu el viatge en avió.

A les sis de la tarda s'inicià l'atac a la Capitania amb forces de la Guàrdia Nacional, Assalt, Seguretat, Carrabiners i milícies armades. L'atac fou secundat per diverses peces d'artilleria que havien estat preses abans als revoltats. La lluita, que fou molt cruenta durà una hora. Veient la inutilitat dels seus esforços, els components de l'Estat Major insurgent, amb Goded al cap, hissaren bandera blanca i es rendiren. Pocs minuts més tard, Goded parlava des dels micròfons de la Generalitat i recomanava als altres sublevats que es rendissin...

LES DRASSANES, DARRER REDUCTE

Ocupada ja la Capitania, les forces lleials iniciaren l'atac a les Drassanes. La lluita fou duríssima i molt sagnant. Hi hagueren nombroses baixes d'una i altra part. Finalment, a les onze del matí del dilluns els sediciosos que resistien en el darrer reducte de la facció es rendien.

400 MORTS. MES DE 1,000 FERITS

Quedaven per a reduir alguns focus aïllats però la lluita havia acabat.

El feixisme havia estat vençut, destruït, exterminat, a Barcelona, en vint-i-quatre hores.

Als hospitals, dispensaris i cases de socors, s'amuntegaven els cadàvers. Els ferits augmentaven d'una manera esfereïdora.

Quatre-cents morts. Més de mil ferits. Entre les víctimes, elements destacats de les organitzacions republicanes i obreres: Ascaso, Fontbernat, Colldeforns, Jové Brufau...

Al cap de dos dies les banderes de Catalunya i del proletariat català onejaven gallardament per terres aragoneses.

UAB
Biblioteca de Comunicació
Hemeroteca General

el CINEMA la GUERRA i la REVOLUCIÓ

Quina ha d'ésser la missió dels nostres homes de Cinema

«Per a mi, de totes les arts, la més important per a la Rússia soviètica és el cinema.»

LENIN

Som poc amics de les cites, però si encapçalem aquest comentari amb unes paraules que havien d'esdevenir profètiques de Lenin, és per a remarcar l'exacta visió que el més gran revolucionari que hagi existit tenia de la importància i, sobretot, de la influència decisives del cinema. I la realitat del cinema, no sols del cinema rus, sinó del cinema de tots els països, ha confirmat que el film és el fet artístic més important dels temps moderns.

Lenin morí l'any 1924, als set anys de la revolució i quan allò que havia d'ésser el futur cinema soviètic, admiració del món i assenyalador de noves rutes en el camp del nou art, era tot just un seguit de provatures més o menys reeixides que al cap d'un any, el 1925, es concretaven amb una producció que astorà el món: «El creuer Potemkin».

Deu anys d'assaigs, de recerques, de preparació infatigable dels elements tècnics i artístics, necessitaren els russos, tan destres a excel·lir en totes les branques de l'art, per arribar a un resultat feliç. Calia, però, que «El creuer Potemkin» no fos una fruita madura en un terreny erm, que no fos una genialitat esporàdica en mig d'un desert de mediocritat. Els deu anys de provatures i tanteigs, efectuats sovint a través de crisis econòmiques agudes, indiquen bé prou la importància que els dirigents de la

U. R. S. S. concedien al cinema com a mitjà d'educació artística i — per què no? — com a element poderós, per la seva acció directa sobre la sensibilitat d'unes masses poc cultivades, encara, per a l'arrelament del nou esperit i de la nova moral de la societat que naixia. « El creuer Potemkin » no representà, doncs, l'obra afortunada d'un director genial, sinó que fou la primera fita d'un camí, que ja no s'interromprà, al llarg del qual han florit creacions tan belles com « La terra », « La línia general », « La mare », « L'exprés blau », « Tempestat a l'Asia », etc.

El cinema soviètic no és, doncs, una nova escola de cinema — per bé que hagi introduït gran nombre d'innovacions en la realització tècnica i en la imatgeria descriptiva — en allò que en podríem anomenar la seva part externa ; sí que ho és, en canvi, en el fet de relatar visualment, i àdhuc musicalment, elements de vida que havien estat volgudament negligits per un cinema forçosament lligat de mans i peus a uns interessos materials que li lleven tota independència i tota llibertat d'expressió. I és curiós de fer constar que és precisament aquesta sotmissió a un criteri i a unes normes obligades amb què hom acusa el cinema soviètic en titllar-lo d'estar al servei d'una determinada concepció de la societat.

No anem a entrar, és clar, en els bizantinismes de la discussió sobre la fórmula de l'art per l'art i la que s'ha convingut en anomenar, en contraposició, art utilitari. ¿Es que no és un art mancat, un art « al servei d'una determinada concepció de la societat», el cinema que ens escamoteja totes les dolors, totes les misèries, totes les angoixes d'una classe social que pugna per al seu alliberament? ¿Es que la posició inhibitiva de « desentendre's » dels problemes socials, no és una posició conformista amb la situació existent?

Deu anys trigà la U. R. S. S. a oferir al món un film de realització perfecta. Deu anys d'esforços i estudis constants, verificats per homes que unien al seu tremp artístic una capacitació tècnica de primer ordre, foren necessaris per a traslladar al cel·luloide un dels episodis més colpidors, més èpics, de la llarga revolució russa. Igualment pot dir-se d'altres aspectes del moviment bolxevista triomfant. I és que a les dificultats de caire tècnic que es presentaven per a la perfecta confecció d'un film que honorés arreu del món l'art cinematogràfic soviètic, calia afegir-hi la necessària perspectiva històrica dels grans episodis viscuts per a mesurar-los i valorar-los en llurs justes proporcions i en llurs exactes repercussions històriques.

Sense voler prejutjar els rumbs que ha de prendre la nostra revolució, és evident que l'experiència soviètica ha d'influir poderosament en el seu desenrotllament i moltes de les activitats russes poden ésser presentades com a punts de partida.

En la Rússia tsarista, el cinema, incipient encara, era un art totalment desconegut i un producte importat del centre d'Europa. La U. R. S. S. bastí un cinema autòcton de cap i de nou. Espanya coneixia ja el cinema i havia confeccionat films completament desafortunats. L'absència de tradició cinematogràfica fou un avantatge per als realitzadors soviètics. Al nostre país, en canvi, el llast del vell cinema nacional que vol incorporar-se, amb temptatives que més val no qualificar, a l'esperit de la revolució, és un gros « handicap » per al desenrotllament d'un cinema fort i puixant que expandeixi, arreu del món, amb una perfecta realització material i amb un esperit artístic rígidament controlat, les gestes del nostre moviment i els múltiples aspectes del nostre redreçament nacional.

El cinema que produïa Espanya era de tan baixa qualitat, tan lligat a sòrdids i mesquins interessos materials, que cal bandejar-lo de soca i arrel si volem bastir un cinema que correspongui, en el camp de la creació cinematogràfica, a la grandiositat de la nostra lluita i de la nostra renovació social. La guerra contra el feixisme invasor no està pas acabada i totes les nostres energies i esforços han d'estar enfocats a aconseguir la victòria i aconseguir-la ràpidament. En aquest sentit, doncs, ha estat un encert les activitats cinematogràfiques que s'han limitat a recollir, en un aspecte purament documental, tots els avatars de la nostra lluita, sense altra finalitat que registrar-ne els fets més sobresortints. Ultra el seu innegable valor intrínsec, aquests documentals ens serviran el dia de demà com a canemàs on teixir la gran epopeia del poble espanyol aixecat en armes per a la seva independència territorial i per a la seva llibertat social. Es una niciesa i caldria evitar-ho per al nostre propi prestigi, de confeccionar, en aquests moments, films que pretenguin recollir, a manera de síntesi, tot el que de grandiós i de profund té la nostra gesta en el terreny militar i en el caire social.

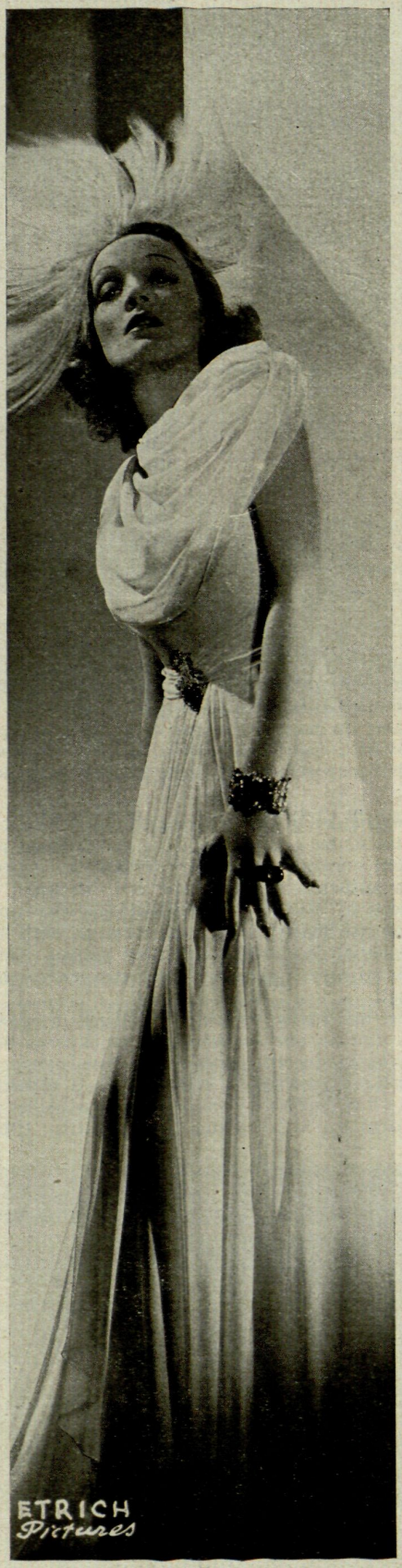

Ha estat dit que cada país té l'art que es mereix. El nostre tindrà també el dia de demà l'art que li correspondrà per la seva categoria humana. Tot el que avui podem fer, i hem de fer, és una tasca preparatòria i contribuir a l'esplenderós ressorgiment del nostre poble.

PERE CASTELLO

MARLENE EN Angel

LA DIABOLICA

Hi ha estrelles — i algunes, grans rutilants estrelles — que ho són gràcies a l'encens, al sensacionalisme, a la publicitat malbaratada en el seu honor. De Marlene Dietrich podem dir, ben al contrari, que és il·lustre, que és gran, que és brillant, malgrat d'aquesta publicitat, d'aquest encens, d'aquest sensacionalisme. ■ Femenina com poques, dúctil com cap, aquesta artista, autènticament extraordinària (per l'extraordinari valor de les seves facultats, no per l'atmosfera de què l'han voltada) fou, per a directors, caps de publicitat, cronistes cinematogràfics, i àdhuc per a perruquers i modistes, i experts en maquillatge, una veritable troballa, una mina sens fi, un repertori sempre triomfant de la personificació de les seves imaginacions i fantasies. L'argument més estrany i complex, el personatge femení, més estilitzat, més estrany i misteriós, més deshumanitzat i convencional, en Marlene trobaven, per sobre d'exotismes i poses absurdes, intens calor de vida, profunda palpitació humana. Així mateix, dins de la frondosa literatura « estel·lar » o cinematogràfica, on l'adjectiu domina en grau superlatiu, Marlene ha pogut ésser — sense massa inversemblança — la « diabòlica i angelical » la « fascinadora i exòtica », la « incomprensible i exquisida », la « sublim », la dona que les compendia totes... Mentre, arrossegats per aquest corrent deshumanitzador i estilitzant (que és, a la fi, senyal inequívoc que un art s'atansa al punt àlgid de la seva maduresa) els experts en maquillatge, deformaven la corba de les seves celles i dels seus llavis, per a donar-li un aspecte més penetrant de dona-diablesa, i els modistes, adés l'adornaven amb robes masculines, adés la cobrien amb vestits trasparents, torbadors, fantàstics... Les seves mans lliscaven amb meravellosa agilitat sobre el teclat d'un piano... La seva gorja cercava els tons més opacs i les dissonàncies de la seva veu per a entonar una cançoneta... Els seus llavis — Oh, la inassequible, la distant, la misteriosa — mai no somreien... ■ I nosaltres, admiradors sincers de Marlene Dietrich, i de tot el que en ella hi ha de seu personal, de propi i d'autèntic, ens preguntem: ¿Què hauria succeït si Marlene no hagués estat tan femenina, tan humana, — i això sobretot — si no hagués tingut un tan genuí talent...? Recordem la trista sort artística de Mae Murray, i escruixim-nos d'espant.

* * *

No... A Marlene no se la pot transformar en l'absurda nina de gest estereotipat i « pose inamobible » en què Mae Murray fou transformada. Ni se la pot aixafar sota el pes d'una aurèola, d'una fama ridícula, com es féu amb Francesca Bertini. (Que, malgrat tot, tenia talent i era bonica). No, no; Marlene Dietrich admet tota estilització com una prova difícil de ductibilitat, de competència artística, i, quan menys hom ho espera, es desfà de tot l'aparell escènic de què es veu rodejada, desfà la corba diabòlica de les seves celles, eixampla el somriure dels seus llavis, fa un salt per a sortir del cercle de ficció i l'amaneriament en què hom la tenia tancada, i és només ella, ella mateixa, l'artista, la Marlene admirable, la dona de carn i ossos que ens conquerí per a sempre en l'« Angel blau », en « Marroc » i després en « Desig ». ■ Ara, en « Angel ». ■ « Angel » està dirigida pel gran Lubitsch (que és, alhora, l'animador capaç d'humanitzar l'inhumà, i fins allò antihumà). Aquest home, de somriure, mofeta d'inesgotable vena finament irònica i delicadament humorística, aquest austríac d'aspecte

Biblioteca de Catalunya

vulgar i perennal cigar entre les dents, és el més potent vitalitzador que coneix la indústria del cinema. Recordem com « El desfile del amor », pel seu tema i els elements posats en joc, hauria pogut ésser una simple opereta vodevilesca, sense la malícia graciosa i humana, sense l'impuls de càlida vida que l'hi infongué Lubitsch, el seu creador. Imaginem-nos la monotonia de l'etern triangle que « Una dona per a dos » hauria tingut, sense aquest aire de Lubitsch per a fer les seves creacions, per humanes, distintes. Pensem un instant en aquest lladre internacional, en aquesta cleptòmana d'hotel, en aquesta dama refinada, enamorada del lladre i víctima de la companya d'aquest, que són l'eix de « Un lladre en l'alcova », i esgarrifem-nos calculant el que qualsevol altre que no fos Lubitsch hauria pogut engendrar, en lloc de la deliciosa i inoblidable comedieta per ell aconseguida, del joc d'aquests personatges... Però, en Lubitsch, per sobre de tot, hi ha l'animador, el creador de vides, capaç de reanimar-ho tot i donar versemblança a la fantasia. Així, s'esdevé amb Marlene, la seva protagonista d'« Angel ». Ja en « Desig », Ernst Lubitsch va deixar de banda molts encarcaraments per a cercar en la gran estrella compatriota seva la dona essencial. Ara en « Angel » aquesta tendència s'accentua, aconseguint un resultat més viu, més humà. ■ No he vist mai Marlene Dietrich actuar així — és un comentari que, segons notícies nostres, se sent ara amb freqüència en el *set* dels estudis Paramount on « Angel » s'està filmant, i en el qual Marlene apareix somrient, animada, radiant de vitalitat i entusiasme. ■ Ernst Lubitsch — que per aquest rodatge ha fet despenjar el cartellet que prohibeix l'entrada a l'estudi, i ha suprimit a la seva tasca tota solemnitat i tot misteri, — mossega el cigar amb més força, accentua el seu somriure mo-

feta, i protesta: ■ — La majoria dels papers que Marlene ha interpretat fins a la data, exigien la classe d'interpretació estilitzada que ella els donava, Però això no lleva que sigui tan capaç com qualsevol altra actriu — més que cap altra — de mostrar-se com una dona de carn i ossos. En la seva interpretació de l'« Angel » ho demostra més plenament. ■ Després, el gran animador, es posa molt seriós, dóna una ordre, diu un dels seus acudits... i tots els habitants del *set* (Marlene Dietrich, Herbert Marshall, Melvyn Douglas, protagonistes d'« Angel ») esclaten en sonora, sincera, i viva riallada.

MARY LIGHT

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

CAMÍ de la GUERRA

El vagó, amb el llum migrat que oscil·lava, estava empudentit de tabac dolent i de suor.

Els homes que anaven a la guerra duien febre als ulls i el tren que travessava la fosca s'emborratxava de nit.

Alexi Tolsti, Matelli, Juan González, Jordi Amat...

Rússia, Itàlia, Espanya, Catalunya...

El tren s'espolsava el fum i el túnel el ficà, dins dels vagons. Al passadís s'havia fet un grup al voltant d'uns que jugaven a daus.

— Saps qui era Lassalle?

— Diu que Bakunin va tornar de Sibèria abatent óssos per les muntanyes.

...I Alexi Tolsti parlava de Stenka Razin, el cabdill que, per tal de distreure els seus homes, havia fet llançar la seva estimada al riu.

En els ulls blaus del rus, que s'enfonsaven en el rostre dels seus companys, hi havia nostàlgia. Anaven a la guerra a afartar-se de pólvora, a donar la valentia. Vindrien les trinxeres, l'espetec dels trets, tot l'horror i tota la grandesa de la lluita. Era com si la tragèdia feta de sang, hagués matat els llessamins i els clavells que neixen en els balcons de les noies que es desfan els cabells somniant en flors de tarongina. L'hivern s'enduria les nits tèbies, la lluna dins dels pous, el doll de la font que fa lluir el ventre dels càntirs.

— Company, tens tabac?

L'aire es feia irrespirable. L'anarquista Matelli pensava en el seu fill.

— Però, tu tens un fill?

— El tindré. Prou que m'ha costat de fer-lo.

Vingueren rialles. Un mot groller. Un insult. Bèsties! ¿Què seria dels homes si els petons amb les seves dones no es convertissin en fills?

Una veu ronca cridava:

Vinieron los sarracenos
y nos molieron a palos
que Dios protege a los malos
cuando son más que los buenos.

— De Càdiç?

— Sí; aigua i llum.

— Eh, català, per què no convides?

Amat reparteix entre tots l'escàs sopar.

El xiulet del tren fuig pels camps. Fragmentàriament apareixen troncs d'arbre, l'ombra del tren sobre la terra sembla feta de paper retallat. Matelli dorm: somia camps sembrats de criatures.

Ara parlen de dones. Zenaida, Violeta, Carme, Maria!.

Pits, cuixes, cames... Zenaida, blanca. Violeta, oliva. Carme, bruna.

Maria!..

Zenaida, la cossaca, els braços enlaire, descalça, amb la seva faldilla roja, collia branques de cirerer. Quan queia la tarda, a l'hora que els segadors, amb el cos retut abandonaven els camps, es trobaven amb Alexi al bosc. Sobre l'herba quedaven les empremtes de llurs peus nus. Ell la besava violentament als llavis i li semblava que totes les muntanyes del seu país i tots els rius del seu país eren en els llavis de la dona que tenien gust de pluges de primavera.

Carme?.. Duia llessamins en l'atzabeja dels seus cabells; i unes arracades feixugues a les orelles. El nas aguilenc. Els llavis amb un esclat de dents. Agressiva.

Violeta? Amb vestits de colors llampants: groc, verd, roig... Mandrosa.

Ara callen. Només la nit i el sotrac del tren.

— Ei! català somnia truites, que comptes les estrelles?

Jordi Amat, cara a la nit, se sent absolutament lliure per primera vegada. Com si fos un altre que no hagués estat fins aleshores. En els pensaments perquè sí, un desig d'aventura i una set de matar records.

Maria...

La mort d'ella, dolorosa per a ell, era com si l'hagués empès a viure.

Hi havia la lluita pels carrers. La sang contra les pedres. Un company caigué ferit. Maria era allà, arrecerada... i va sortir. El tiroteig no minvava. La màniga de la camisa blanca del company es xopava de sang. El noi defallia i se li tancaren els ulls... Ella intentà d'arrossegar-lo. La força venia de qui sap on. Però una bala dreturera travessà la cama de la noia i calgué tallar la cama quan ja era massa tard.

A l'enterrament hi anà tot el Partit. Era la primera noia que moria...

Ara el mot guerra el fa extremir. Es una impetuosa set de lluita, d'heroïcitat. Que li donessin un cavall; i una bandera per encarar al vent. Sol, guanyaria batalles pel record d'una noia morta.

El vent arrossega el fum. L'ombra del fum es queda a la terra. El temps ha dut son als companys. N'hi ha d'estirats al passadís amb el capot per coixí.

Una estació. Un llum roig. Després el tren arrenca feixuc. Sense llums, ara, que es va apropant a les terres de ningú.

En un banc de fusta de l'estació, algú havia escrit el seu nom amb la punta d'un ganivet: i dibuixat un cor sense sang. Vindran més estacions, pobles amb somnis blancs de noies...

Biblioteca de Comunicació
Hemeroteca General

Abans ell anava per les muntanyes amb un brot de romaní entre les dents. Ara estrenyerà les dents per a disparar un fusell.

Maria...

El nom és en tot.

Aquell dia ell li havia dit:

—Vina, — L'havia asseguda a la seva falda: com si fos una nena. Però ja no ho era. Les mans d'ell cremaven i ella era un pom de frescor.

Quin enyorament, Maria... Penso en tu. Tota la nit duu perfum de tu. Perquè jo, Maria, vaig a lluitar, no temo la mort. Sentiré l'embriaguesa de la lluita, pel teu record estimo el perill, tot el que pot definir-se amb el mot risc perquè et vull, Maria. T'escriuré cartes, que després no et

podré enviar, perquè ets morta, assegut sobre sacs de sorra en les hores de treva. En les cartes posaré tot el que de més bo hi ha en mi: la meva sinceritat, la meva tendresa, que, sabuda, m'avergonyiria. Però, tu em comprens, Maria... Eres com una flor. Maria!.. No hi creia, però ara crec en la bondat, en tu, en mi, en els meus companys voluntaris tots... En la vida, per a defensar la qual no dubto d'encarar-me amb la mort.

I una veu:

—Company, tens tabac?

I el tren avança contra la nit borratxa d'estrelles.

M. R.

Hemeroteca Municipal
i Hemeroteca General

MAXIMA QUALITAT

CALCATS

MINERVA

L'C

DE VENDA A:

SALMERON, 71
PELAYO, 11
ESCUDELLERS, 4 i 6
RONDA TARRIDA DEL MARMOL, 16 (abans Sant Antoni) : COLOM, 2
HOSPITAL, 126

A cal Macias

BONS TEIXITS

BONS PREUS

SEMPRE NOVETATS

Lairet, 3 - Control U.G.T.

TERRASSA

Fàbrica de Filats i Teixits

Especialitat en Draperia fina per a home

J. i M. Duran

Empresa Col·lectivitzada

Plaça Maragall, 4

Terrassa

Acers fins

"Roechling"

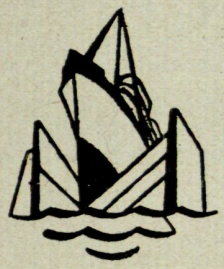
S. A.

Telèfon 71805 - Avinguda 14 d'Abril, 357

Apartat 963 BARCELONA

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

EL DIQUE FLOTANTE

VESTITS PER A SENYORA, HOME I NEN

NOVETAT •• QUALITAT

Avinguda Portal de l'Angel, 9 - Canuda, 45 i 47 - Telèfon 14693 - BARCELONA

Soir de Paris

BOURJOIS
PARIS

Astals, Autonell i Taló

Empresa col·lectivitzada

Fàbrica de teixits de llana

Direcció telegràfica: ASAUTA

Telèfons { Despatx: 1425
Fàbrica d'Olesa: 3

Terrassa
(Barcelona)

MUTUAL DE SEGUROS
ASOCIACION
LAYETANA

DISPENSARI MÈDIC PERMANENT en els seus propis estatges

Associació Mutual d'Assegurances LAIETANA
CORTS, 639 □□ TELÈFON 13103 □□ BARCELONA

ASSEGURANÇA D'ACCIDENTS DEL TREBALL
EN TOTES LES BRANQUES DE LA INDÚSTRIA, COMERÇ I AGRICULTURA

TARIFES APROPIADES PER A TOTA CLASSE DE RISC

DELEGACIONS EN TOTES LES POBLACIONS DE CATALUNYA

UAB Biblioteca de Comunicació i Biblioteca General

Vostè mateixa pot fer-ho

BRONZE
El seu ús facilita el bronzejament natural de la pell, quan es prenen banys de sol

Aquesta crema és una gran especialitat purificadora del cutis, per a fer vostè mateixa el que faria un bon professor de bellesa

Useu també aquestes altres Creacions Gemey: Crema de Nit i Crema Volàtil, la darrera com a base dels polvos Gemey, exquisidament fins.

CREMA LÍQUIDA DE COGOMBRES

Gemey

PURIFICA EL CUTIS

CREACIÓ RICHARD HUDNUT
PRODUCIÓ NACIONAL

TIPOGRAFIA

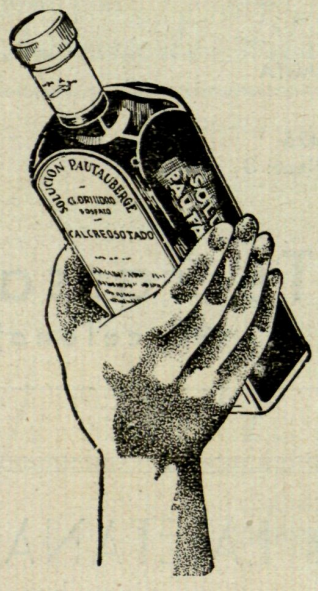
ELECTRA

IMPRESOS DE TOTES MENES

ESPECIALITAT EN

CARTELLS RAPIDISSIMS

Carrer de la Ciutat, 9
Telèfon n.º 11915
(Tocant Plaça de la República)
BARCELONA

INFAL·LIBLE CONTRA TOS BRONQUITIS REFREDATS

SOLUCIÓ PAUTAUBERGE

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

SALVIANA és una científica combinació de plantes medicinals per a prevenir i guarir radicalment la *IMPOTÈNCIA* sexual. **SALVIANA** no és un producte d'efectes momentanis ni perjudicials. **SALVIANA** és una sàvia composició d'escollides plantes tropicals, l'element aromàtic de les quals, de propietats tòniques, vigoritza i enforteix l'organisme en general i guareix la impotència genèsica. **SALVIANA** és un formidable aliment del sistema nerviós i fa el miracle de tornar a l'home esgotat la sana joventut. **SALVIANA** va directament de la Naturalesa al cos. N'hi ha prou amb una capsa per a convencèr-se i fer de **SALVIANA** la planta favorita.

Demani fullet per correu a **Laboratoris UDA, S. A.**
Copons, 7 i Dr. Martí Julià. 4. - BARCELONA.

Venda: a totes les Farmàcies i Centres d'Específics d'Espanya.

CROSLEY

RADIO CORPORATION (CASA AMERICANA)

RADIO
NEVERES
RENTADORES
ELÈCTRIQUES

DETALLS EN TOTS ELS ESTABLIMENTS DEL RAM

VERMOUTH
CINZANO
EL MILLOR APERITIU

DEMANEU-LO EN AMPOLLETES INDIVIDUALS

ES GARANTIA DE LEGITIMITAT

VERMOUTH
CINZANO
EL MILLOR APERITIU

LOCION tocador. Pts. 8
Para acción directa al sol:
ACEITE frasco grande. . Pts. 8
" miniatura . . . " 2'25
CREMA . . . . . " 1'40

Venta en perfumerías
Laboratorios A. Puig, Valencia, 293 - Barcelona

UAB Biblioteca de Traducció i Hemeroteca General

NO PASSARAN!

LA NOVEL·LA D'UPTON SINCLAIR QUE HA CAUSAT SENSACIÓ A TOT EL MÓN I QUE HA MERESCUT LA PROHIBICIÓ EN ELS PAÏSOS FEIXISTES, HA ESTAT TRADUÏDA AL CATALÀ

•

NO PASSARAN!

ÉS UNA ENTUSIASTA DESCRIPCIÓ DE LA GUERRA ESPANYOLA

•

NO PASSARAN!

ÉS UNA HISTÒRIA DEL SETGE DE MADRID

PREU: 4 PTES.

EDICIÓ DEL COMISSARIAT DE PROPAGANDA

UAB
Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA